ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Годинa XXVI
Број 689
Субота
13. март 1965.

40 ДИНАРА 1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Грегори Пек

ФЛАШ ГОРДОН

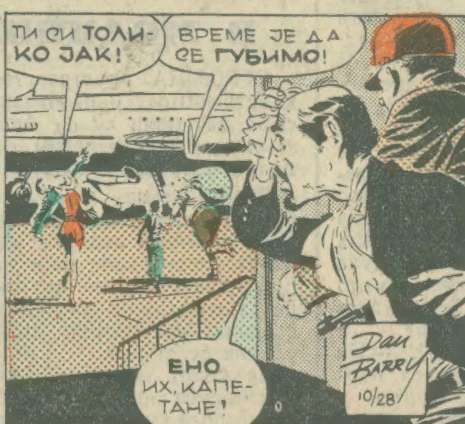

689

ГРАД у коме се родила Алиса

У овом броју:

АНЕГДОТЕ

СМРТНА ПРЕСУДА У ЗОРУ

●

Да ли су кепеци стварно живели

РАТНА СРЕЋА

будите детектив

СТРАХ И РАДОСТ ЗБОГ ПЕНАЛА

КОСМОНАУТИ У 1965. ГОДИНИ

НАЈЕЗДА НА ИСЛАНД

Исланд доживљава период туристичког „бума“. На њега се последњих година устремљују туристи не само из њему најближих држава — Норвешке, Шведске, Данске и Енглеске — већ и из јужних држава Европе, из Америке, па чак и из Аустралије. Године 1961. Исланд је посетило 13 хиљада иностраних туриста, у 1962. — више од 17 хиљада, а у 1963. — до 20 хиљада, што је исландској благајни донело 170 милиона круна.

Природне особености овог острва и обичаји његовог становништва представљају велику привлачност за туристе. Не знају сви, на пример, да се на Исланду саобраћај одвија левом страном, да острво нема војску и да на њему не постоји војна обавеза; ту нема ни трамваја ни железничких пруга; исландски парламент — Алтинг — најстарије је законодавно тело на свету; из своје резиденције у Бесастадиру исландски председник може да обухвати погледом територију на којој живе две трећине становништва земље; на Исланду се не зна за давање и примање напојница. Исланђани немају презимена у нашем смислу: деца уз своје лично име добијају очево име са додавањем одговарајућих наставака: сон (син) и дотир (кћерка), а кад се уда девојка задржава своје девојачко презиме. Да би чистоћа остала на примерној висини у главном граду Исланда забрањено је држање паса. У ресторанима не дају вино особама млађим од 21. годину. На острву постоје неисцрпни подземни природни базени топле воде из којих избијају многи гејзери. На сваког становника Исланда долазе у просеку 4,5 овце и... многе још необичности привлаче туристе на ово далеко острво.

МАГАРЦИ, КАМИЛЕ И ПРОПАГАНДА

У португалској варошици Менхи градске власти измислиле су оригиналан начин да би код грађана пробудиле интересовање за читање. Улицама је прошла читава поворка магараца и камила на чијим су се вратовима клатиле табле с натписима: „Само ми не читамо књиге“.

НИЈЕ ДОСТИГЛО ОВАЦА

Нови рекорд у стрижењу оваца поставио је Новозеланђанин К. Бошер. За осам часова и педесет три минута он је остригао вуну са 565 оваца. Бошер је намеравао да ради тачно девет часова, али за последњих седам минута просто му није дотекло оваца. Досадашњи рекорд — 463 оваца остриженых за 9 часова — држао је Бошеров земљак Боцен, који је свој метод стрижења демонстрирао прошле године за време свог боравка у Совјетском Савезу.

Слапови на Пливи

ЗБОГ СВОЈЕ РОМАНТИЧНЕ ОКОЛИНЕ, ЈЕДИНСТВЕНОГ ПОЛОЖАЈА, ИСТОРИЈСКЕ ПРОШЛОСТИ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ СПОМЕНИКА И ЧУВЕНОГ ВОДОПАДА, ЈАЈЦЕ СПАДА У НАШЕ НАЈПРИВЛАЧНИЈЕ ТУРИСТИЧКЕ ГРАДОВЕ. ТО ЈЕ НЕКАДАШЊА ПРЕСТОНИЦА БОСАНСКИХ ВЛАДАРА, ЈЕДНО ОД НАШИХ ПОСЛЕДЊИХ УПОРИШТА У БОРБИ ПРОТИВ ТУРСКЕ НАЈЕЗДЕ И, НАЈЗАД, ГРАД У КОМЕ СУ НА ДРУГОМ ЗАСЕДАЊУ АВНОЈ-А УДАРЕНИ ТЕМЕЉИ НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ. НА СЛАПОВИМА ПЛИВЕ, НА МЕСТУ ГДЕ ОНА СА ВИСИНЕ ОД 20 МЕТАРА ПАДА У ВРБАС, И ДАНАС СТОЈЕ МНОГЕ ЖИВОПИСНЕ ВОДЕНИЦЕ.

ТРКА НА РЕЦИ ЗАМБЕЗИ

Замбези се зове река на којој се одвија ова трка чамаца. У трци учествује шест чамаца. Али, само су два од њих потпуно иста док се остала четири разликују понеким детаљом. Можете ли да их нађете?

Мозаик са 64 поља

ДЕЧЈА ЖЕЉА. — Као дечак Михаил Таљ је желео да одмери снаге са прваком света у шаху

Михаилом Ботвиником. Док се Ботвиник одмарао у једном летњиковцу у Летонској ССР, мали Таљ је са шахом обилазио око зграде тражећи великог партнера. Дечја жеља није могла да буде испуњена, па је на тај меч морао да чека много година. До сусрета је дошло тек 1960. године када су играли меч за првенство света у шаху.

НЕОБИЧАН РЕКОРД. — На међународним турнирима у Сарајеву увек, као по неком правилу, има доста ремија. Прошле године све реми рекорде потукао је мајстор Владо Козомара. И са белим и са црним фигурама он је све партије ремизирао, — сем једне, коју је изгубио. То му је ипак било довољно да освоји титулу интернационалног шаховског мајстора.

РЕМИ РЕШЕВСКОГ. — На Дубровачкој олимпијади 1950. године непознат јавности играч грчке екипе Мастихијадис ремизирао је са Решевским. Изненађење је било веће када се сазнало како је дошло до тога. Још у раној фази игре Решевски је погрешио и нашао се одмах у изгубљеној позицији. Како је његово искусније око то приметило пре Мастихијадиса, одмах му је понудио реми. Када је реми био закључен задовољни Грк је постао нерасположен. У турнирском билтену партије нису биле коментарисане, али је овој дат посебан публицитет. Штампан је дијаграм са завршном позицијом ове реми партије — која стварно није била реми.

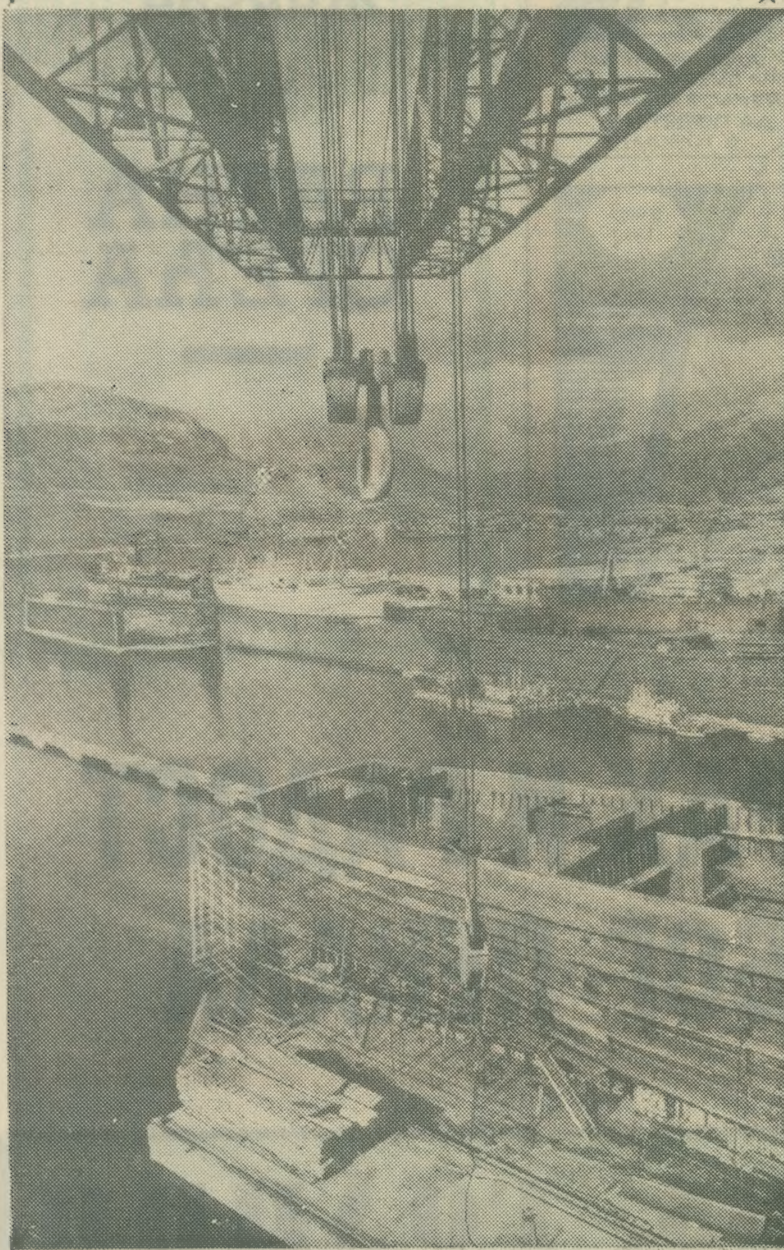
ШАХОВСКА ОПСАДА ТЕЛЕФОНА. — У пролеће 1955. године на турниру у Мар дел Плати Бора Ивков се налазио у последњем колу пред освајањем првог места. Једино му је било потребно да начини реми у партији са Најдорфом. Интересовање за резултат ове партије прешло је све границе очекиваног. Док је у далекој Аргентини Најдорф морао да понављањем потеза ремизира са Ивковом, телефонска централа у Београду имала је пуне руке посла. Преко 10.000 позива имало је исто питање: који је резултат партије Ивков — Најдорф?

И ПРВАК СВЕТА ГУБИ. — На турниру чланова синдиката одржаном крајем прошле године у Москви победио је првак света Петросјан — али не и без пораза. Њега је у четвртом колу победио интернационални шаховски мајстор Либерзон. Да изненађење буде потпуно Петросјан је био поражен у свега 15 потеза.

ПОСЛЕДЊЕ МЕСТО — ВЕЛИКА НАГРАДА. — На меч турниру кандидата за првака света 1948. године др Еве је заузео последње — 5 место. И поред тога он није био незадовољан, јер му је оно донело награду од 1.000 долара. Пре тога, и када је побеђивао на турнирима награде су биле мање.

ТАРТАКОВЕРОВ „РЕЦЕПТ“. — Један љубитељ шаха понудио је велемајстору Тартаковеру топа форе. Овај је то прихватио — и све три партије изгубио. Онда је склопљен нови споразум по коме је Тратаковер био тај који је давао топа форе. Игране су три партије, али је велемајстор био победник. То је изазвало забуну код његовог партнера, који је замолио за објашњење. Стари шаховски козер је рекао: — Знате, када на табели има мање фигура лакше се мисли и игра!

Из албума фото-репортера

СПЛИТСКО БРОДОГРАДИЛИШТЕ

ЛЕТЕЋИ ЛЕКАРИ
и медицина преко радија

ОГРОМНА пространства, ретка насељеност и разбацаност насеља начинили су од Аустралије земљу са јединственим системом медицинске помоћи и просвете.

Летећи лекари који лете авионима од пацијента до пацијента ради пружања лекарске неге, као и ваздушне школе које у кабини пространих авиона окупљају ђаке са територије простране више стотина квадратних километара обична су појава.

На целој територији најмањег континента постоји 12 центара који располажу авионима са медицински амблемом Ескулапа испод кога пише „Медицина, радио-авијација“.

Лекар обично заузима место у својој необичној клиници поред радио-отпремне станице и успоставља контакт са пацијентом удаљеним више стотина километара. Тако, на пример, доктор Валкер из Броукен Хила има на свом списку 576 пацијената који су расути на површини од близу 2.000 квадратних километара. У току 1962. године овај лекар је ради пружања медицинске помоћи извршио 373 лета, прелетео 14.000 километара, транспортовао 120 тешких болесника и извршио 3.284 консултације преко радио-апарата.

Консултовање преко радио-апарата врши се у овим лакшим случајевима. Пацијент саопштава симптоме обољења, даје податке о температури, боловима, откуцајима срца и тако даље. Лекар поставља дијагнозу и препоручује лечење.

Да би овакав начин лечења могао бити ефикасан сваки пацијент пријављен је једном центру који је опремљен приручном амбулантом која садржи све основне лекове за уобичајене болести. Пацијент је у могућности да у хитним случајевима проузрокује алармно звоњење у центру удаљеном више стотина километара. Дежурни лекар успоставља радио-везу, упознаје се са природом случаја и ако је потребно одмах авионом полеће у помоћ оболелом пацијенту. Летећи лекари сваке године изврше око 1.750 летова, пренесу у болнице 1.300 пацијената и преко радио-таласа пруже савете и помоћ за 14.000 лакше оболелих пацијената.

Прва радио-школа основана је у Алис Спрингсу 1951. године. Преко радија се ђацима предаје читање, писање, аритметика, друштвене науке и тако даље. Наставник поставља питање невидљивим ђацима и они одговарају невидљивом наставнику. За извесне важније часове, колективна испитивања или приликом школских свечаности летећи учитељ скупља све своје ђаке у кабине авиона пошто их претходно укрца на уговореном збирном састајалишту.

Кобасица од јаја

Једна британска фирма произвела је кобасице од тврдо куваних јаја. Посебно су направљене кобасице од беланаца, а посебно од жуманаца. Кобасице су продаване по дужини — на сантиметре.

Непокретна гимнасика

За извођење ове групе изометријских гимнастичких вежби потребна вам је палица дугачка 115 до 130 сантиметара. На цртежима је стрелицом означен правац гимнастичаревих напора.

1) Ноге растављене у ширини рамена, руке изнад главе. Напор чините као да желите да саставите и раставите руке.

2) Ова вежба разликује се од претходне само положајем руку.

3) Ухвативши палицу као што је показано на цртежу, покушајте да напорима руку супротставите трбушне мишиће.

4) Руке треба савити у лактовима и забацити позади. Чините напор као да желите да сломите палицу.

5) У овој вежби напору руку су протстављена је тежина вашег тела.

6) Наизменично, час једном а час другом ногом покушајте да од себе одгурнете палицу.

7) Савијена у колену, нога лежи на палици. Покушајте да је поставите на под супротстављајући напорима руку напор ноге. После пет-шест секунда промените положај ногу.

8) Палица је на раменима. Покушајте да је спустите.

Страх и радост због пенала

ЈЕСЕНАС, на фудбалској утакмици између Црвене звезде и Динама, на турниру у Београду, резултат је био нерешен и требало је да се једанаестерцима реши победник. И тек 27. пенал је одлучио победника!

На тој утакмици је 27 пута пуцано са беле тачке, удаљене 11 метара од гола. Двадесет и седам пута су се нашли један према другоме играч, који се спрема да пошље лопту у мрежу, и голман, који је покушавао да свој гол сачува. И увек кад је судија пиштаљком дао знак, фудбалер је шутирао, а голман бранио или пропуштао лопту...

Једанаестерци су нешто најинтересантније у фудбалској игри. Често одлучују победника; они су велика шанса за сваки тим да победи или изједначи резултат. Извођење пенала траје кратко, коју секунду само, али у тих неколико тренутака руше се најлепше наде или почињу да скачу шансе за коначну победу. Зависи, како се узме, на чију је штету испао исход шута са беле тачке.

Међутим, једанаестерац се није одувек изводио. Правила фудбалске игре била су написана још пре 102 године, а случај који је одлучио да се уведе једанаестерац као неопходна казнена мера догодио се тачно пре четврт века — 1890. године. Наравно — у Енглеској, колевци фудбала.

На утакмици за куп између Стоук Ситија и Нотс Каунтија, један нападач Стоук Ситија извео је тачан ударац на гол. Вратар је био побеђен и лопта би ушла у гол, да бек Нотс Каунтија није притрчао, подметнуо руку и тако спречио да лопта погоди мрежу. Пошто тада пенала није било, досуђен је само слободан ударац са места на коме је стајао бек, односно три-четири метра од гола. Али, шта се десило? Сви играчи Нотс Каунтија поређали су се на гол-линији и тако својим телима спречили играча Стоук Ситија да постигне гол из слободног ударца.

Да би се слични случајеви спречили, уведен је једанаестерац 1891. године: са тачке, 11 метара удаљене од гола, изводи се казнени ударац. Једанаестерац се досуђивао за све прекршаје тима у одбрани начињене у бековском простору, оивиченом линијом удаљеном 16 метара од гола.

И тако није било проблема све док се, опет у Енглеској, није догодио један занимљив случај. На једној утакмици резултат је био нерешен и у последњем минуту досуђен је једанаестерац који би одлучио победника. Али, још док је играч који је хтео да изведе пенал намештао лопту на белој тачки, судија је погледао на часовник и утврдио да је и деведесети минут утакмице истекао и да шут не може више да се изведе!

Зато је 1902. године уведено допунско правило о извођењу једанаестераца: и кад истекне 90. минут утакмице, најстрожа казна у фудбалу се мора извести.

Следећа битна допуна уследила је 1924. године после овог случаја: играч се таман залетео да изведе шут са беле тачке, кад му је у сусрет брзо потрчао голман, стао пред њега и онемогућио га да пуца и постигне гол! Да се то више не би догађало, одлучено је да се вратар не сме мицати, да мора мирно да стоји на гол-линији све док фудбалер не шутне лопту. Тек онда је могао да скаче лево и десно и покуша да ухвати лопту.

Тако се пенал и данас изводи: на гол-линији, у погнутом ставу, спреман за скок, сав напрегнут, стоји вратар; испред њега, на тачки 11 метара удаљеној од гола, налази се лопта, а иза ње, нервозан као и голман, стоји играч који је одређен да најтежу казну у фудбалу изведе.

Изгледа, привидно, да је врло лако дати гол из једанаестерца. Међутим, није тако и од десет једанаестераца у просеку се два не реализују. Али, откако се пенали изводе, још није разјашњено питање: да ли постоје голмани који умеју да бране пенале, или играчи који не умеју да их реализују. Пре је, ипак, ово друго тачно, јер је реална шанса да се из пенала погоди мрежа 99%. Што се голови ипак не постижу увек, обично је крив извођач пенала, који је превише узбуђен, не може да се кон

центрише и, наравно, онда погреши па пуца слабо тако да голман може да одбрани шут, или пошаље лопту преко или поред гола.

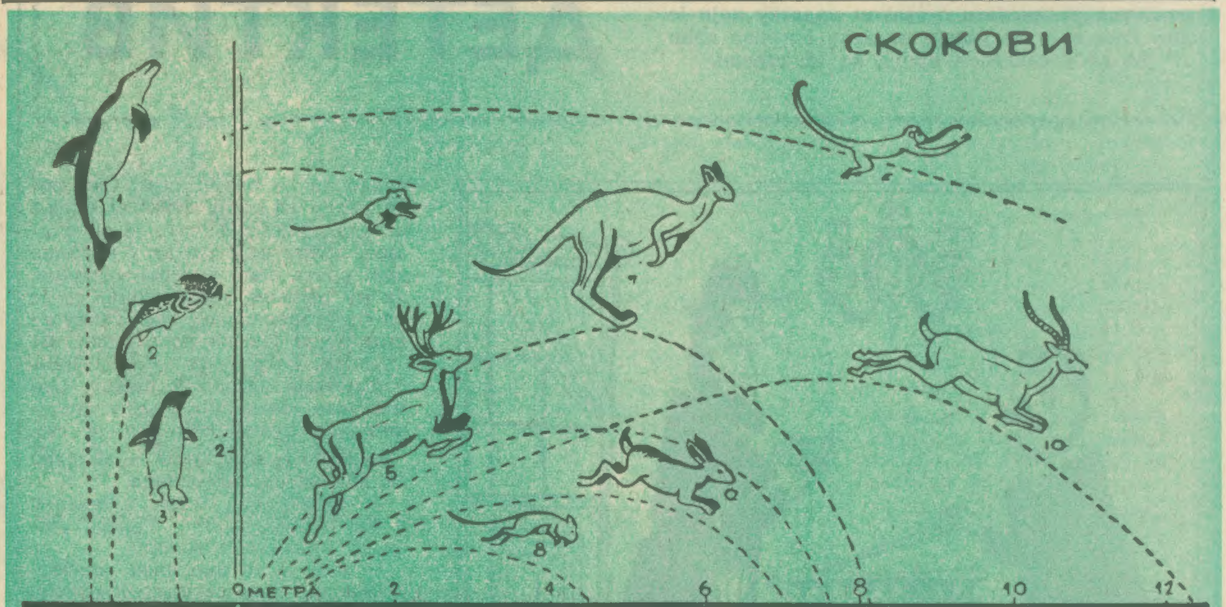
На утакмицама наших фудбалера многи важни пенали су реализовани, одбрањени и остали неискоришћени. И непознати голмани бранили су пенале, као што су и многи славни фудбалери пали на испиту кад су се нашли пред лоптом на белој тачци.

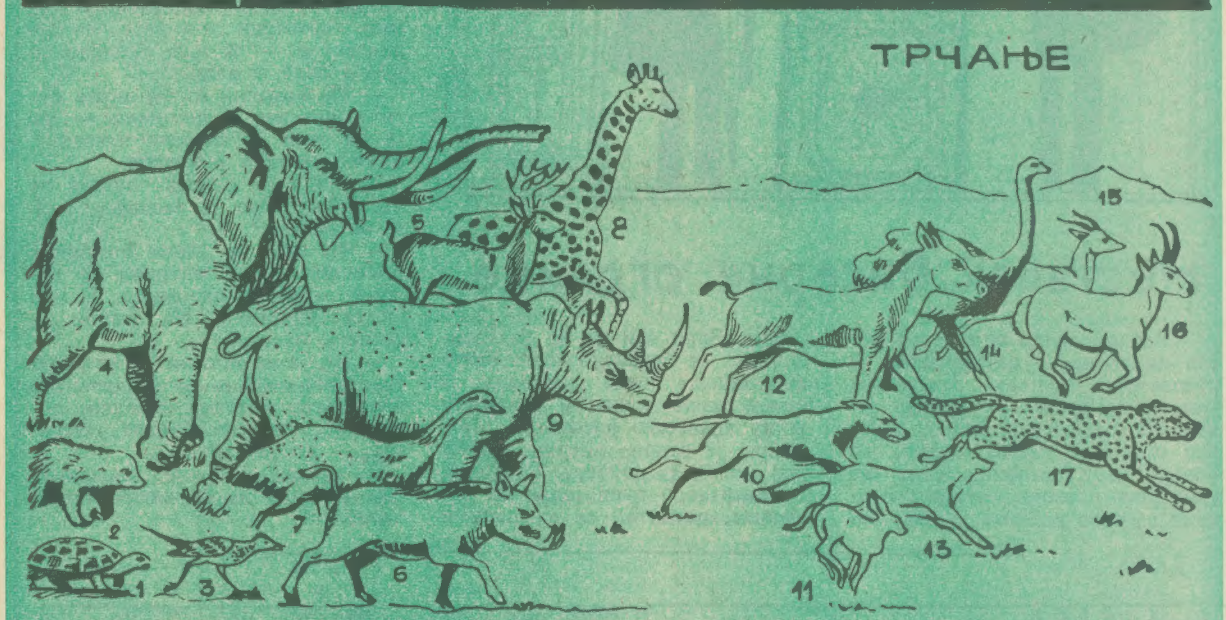
Чувен је случај једног од наших најбољих фудбалера, Стјепана Бобека. Он је важио за непогрешивог реализатора најтеже казне, а на куп утакмици Партизан — Динамо, која се завршила нерешено 5:5, три пута није искористио пенал и због тога је његов клуб био елиминисан из такмичења. У свом билансу, славни голман Владимир Беара има и два одбрањена пенала најчувенијих играча света: Енглеза Били Рајта, који је преко 100 пута играо за државни тим и Мађара Ференца Пушкаша. Костић је мајстор за извођење слободних удараца, даје гол и са 30 метара, али се и он неколико пута обрукао кад је требало дати гол са 11 метара. По свом искуству, Рајко Митић је био познат у целој земљи. И не само по искуству, већ и по вештини, техници, добром шуту, мирноћи у игри. Али, кад је требало да пуца пенал на квалификационој утакмици у Фиренци са Француском, кад се решавало питање да ли ћемо ми или Французи учествовати на светском првенству у Бразилу 1950. године, није смео да пуца пенал. Ту незахвалну дужност, при стању 2:1 за Француску, препустио је Михајловићу који је сјајну шансу искористио. Незахвална је то дужност заиста за сваког фудбалера, јер ако постигне гол — није начинио никакав подвиг, а ако промаши — направио је велику, неопростиву грешку и грдно се обрукао.

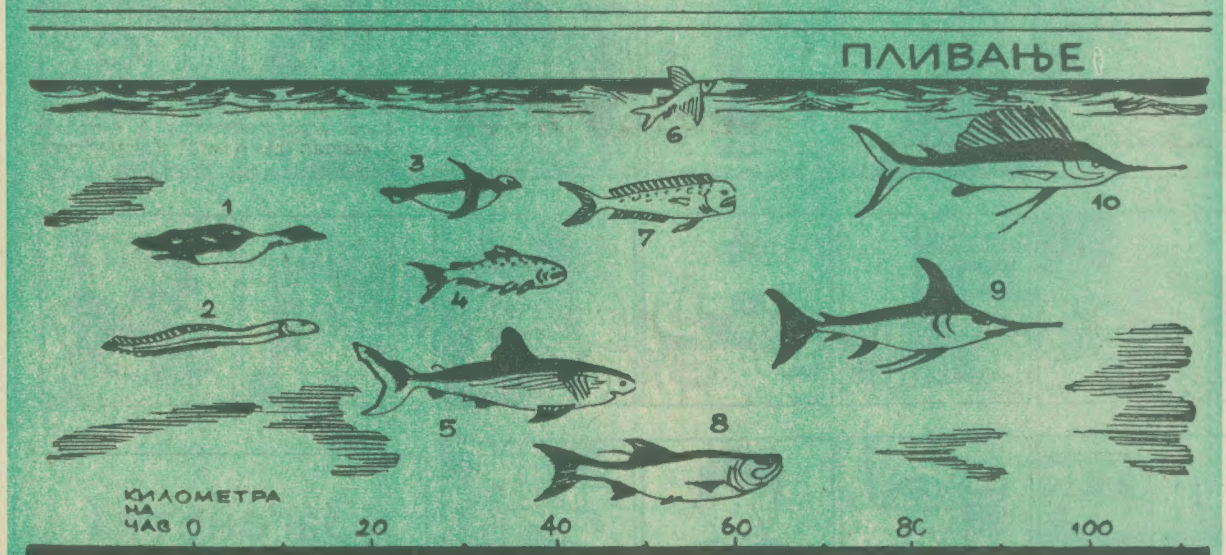
Понекад и голмани пуцају једанаестерце. У Војводини је сада непогрешиви реализатор голман Пантелић. Јесенас је дао три гола из пенала на једној утакмици. Познат је и случај Шошкића, који је на једној куп утакмици са Црвеном звездом последњи, пети по реду, пуцао пенал за свој тим, дао гол и довео свој тим у следеће коло.

Било ко да изводи пенал, било ко да покушава да га брани, какав год да је резултат — једанаестерац је сваки пут посебан доживљај на утакмици и увек се бележи.

Рекорди у животињском свету

СКОКОВИ

1) Делфин. 2) Лосос. 3) Адели-пингвин. 4) Црнорепи јелен. 6) Лемури. 7) Џиновски сиви кенгур. 8) Скочимиш. 9) Црнорепи зец. 10) Антилопа са црним пегама..

ТРЧАЊЕ

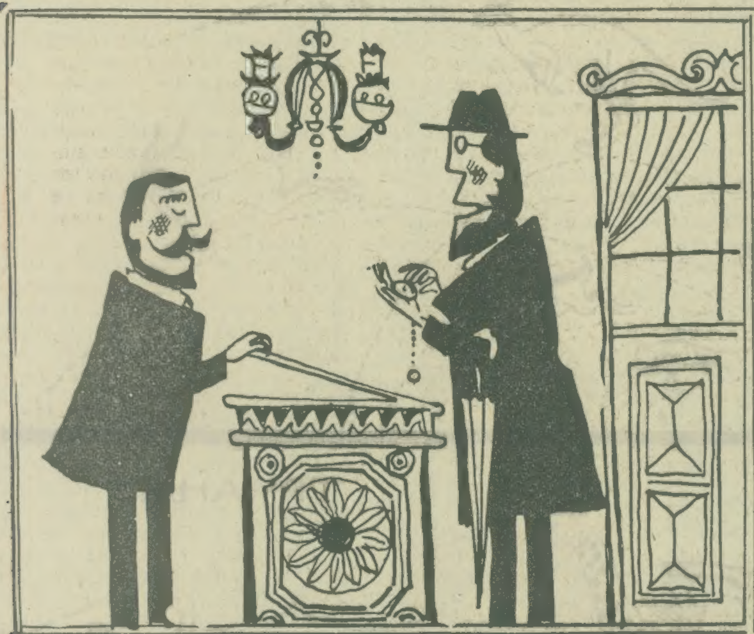
1) Корњача — 0,8 километара на час. 2) Дворепи лењивац 0,8 км/ч. 3) Калифорнијска кукавица-тркачица 24 км/ч. 4) Афрички слон — 40 (на растојању од 110 метара). 5) Белорепи јелен — 48. 6) Брадавичасто дивље свињче — 48. 7) Ему — 49,6. 8) Жирафа — 51,2. 9) Носорог — 56. 10) хрт — 57,6 (на растојању од 400 метара). 11) Сиви зец — 60. 12) Кулан (азијски полумагарац) — 64. 13) Афричка црвена лисица — 72. 14) Афрички ној — 80 (на растојању од 800 метара). 15) Газела — 96. Гепард 112 (на растојању од 90 метара).

ПЛИВАЊЕ

1) Гњурац. 2) Угор. 3) Субантарктички пингвин. 4) Лосос. 5) Плава ајкула. 6) Летећа риба (у тренутку излетања из воде. 7) Златна макрела. 8) Тарпон. 9) Сабљарка. 10) Риба-једриличар.

Под заједничким насловом „Будите детектив“ доносићемо повремено кратке приче-загонетке позајмљене из пољског недељног часописа „Пшекруј“. Да бисте их решили није потребно да будете детектив-професионалац. Треба само пажљиво размислити о сваком податку који је дат. Они који не успеју да нађу одговор наћи ће га у следећем броју, на 15. страни.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

Нестанак бисерне огрлице

— Једини човек који је то могао да учини — објашњавао је инспектору Вернеру сопственик јувелирске радње — је наш јутрошњи посетилац. Радња је данас отворена нешто касније но обично: мој помоћник је за сва три дана празника отишао родбини на село и данас је мало закаснио. Знао сам да ће закаснити. Тако је буквално свега неколико минута после отварања у радњу ушао купац и затражио да му покажемо часовнике. Помоћник је открио витрину да би овај могао да изабере. Господин је превртао у руци један од часовника, распитао се за цену и рекао да ће размислити. Све сам то видео из своје стаклом одељене канцеларије. Пошто је он отишао, приметили смо да у витрини крај врата нема бисерне огрлице. Ја не сумњам, инспекторе, да је он регистрован кад вас. Таква вешта рука! Ни на кога више не сумњам, јер сем њега нико стран није улазио у радњу. Одмах сам затворио радњу и јавио вам телефоном. То је све.

— Како је изгледао? — запитао је инспектор помоћника.

— Обично... Висок мушкарац с наочарима, добро одевен. Лице му нисам осмотрио.

— Ако је то био неки професионалац, онда се његови отисци прстију морају налазити у нашој картотеци — рече на то инспектор. — А њих безусловно има и овде, у радњи...

— На витрини их не може бити — пресече га помоћник — јер је он, чим је спустио часовник, одмах навукао рукавице.

— Онда су отисци остали на часовнику. Где је часовник који је он гледао?

— Не знам — слеже помоћник раменима. — У витрини је више од стотину часовника. И купци све додирују. На сваком ће се наћи отисци.

— Не, ја не мислим да ће га бити тешко наћи — рече инспектор отварајући витрину и вадећи пажљиво, пинцетом, један часовник. — То је тај!

На основу чега је инспектор био сигуран да је нашао прави часовник?

Загонетка без преступа

За четири одрасла мушкарца представљена на овим сличицама зна се да је један боксер, други тенисер, трећи шахиста, а да четврти нема никакве везе са спортом. Добро проучите сличице, нађите везу између појединих предмета и личности и покушајте да одредите којом се врстом спорта који од њих бави. Пошто је задатак прилично тежак решење вам дајемо још у овом броју, само на 15. страни.

Неизвршена крађа

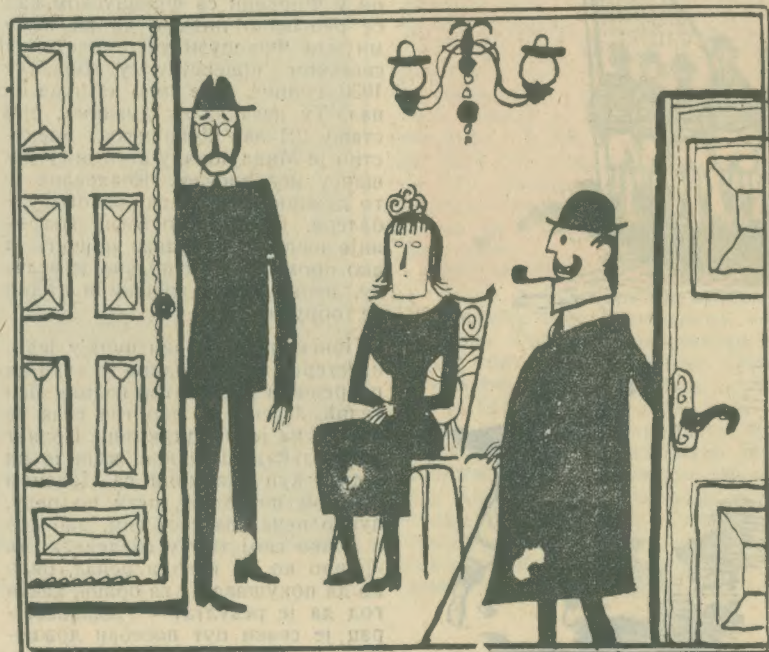
ПРЕМА извесним обавештењима која су приспела полицији, могло се закључити да се припрема крађа драгоцености које су припадале мисис Андерсон, жени једног милионера из Сан Франциска. Мисис Андерсон је живела у једном првокласном хотелу. Судећи по свему, у истом хотелу је живела и особа која је намеравала да јој украде накит. Неколико дана у соби мисис Андерсон дежурао је један детектив у нади да ће на делу ухватити преступника, али без успеха. Мисис Андерсон је већ почела да се подсмева и детективу и читавој полицији, а нарочито инспектору Вернеру који је дошао да обиђе свог колегу, када се изненада збило следеће:

Било је већ вече када је неко закуцао на врата хотелске собе. Мисис Андерсон није ништа одговорила. Затим су се врата отворила и у собу је завирио један мушкарац. Угледавши мисис Андерсон он се извинио рекавши да је погрешио врата.

— Био сам апсолутно уверен да је то моја соби — збуњено је рекао. — Јер, сва врата потпуно личе једна на друга.

Тада је инспектор Вернер изашао из „заседе“ где се налазио заједно са својим колегом и ухапсио незнанца.

На основу чега је инспектор закључио да се пред њим налази преступник, а не неки случајни хотелски гост?

ЈЕДНА СТАРА ГРАВИРА: ЛОНДОН ЗА ВРЕМЕ ВЕЛИКЕ КУГЕ 1666. ГОДИНЕ

У ПАКЛУ куге и ватре

ОВАЈ БАКРОРЕЗ ПРИКАЗУЈЕ ТАЉИГЕ НА ЛОНДОНСКИМ УЛИЦАМА ЗА ВРЕМЕ ВЕЛИКЕ КУГЕ 1665. ГОДИНЕ КАДА СУ ВОЗАЧИ КРСТАРИЛИ ЛОНДОНСКИМ УЛИЦАМА ВИЧУЋИ: „ИЗНЕСИТЕ СВОЈЕ МРТВЕ“.

ЛОНДОН је пре 300 година био весело раскалашно место: позоришта, коцкарнице и дворане за игранке цветале су, а узбуђена гомила гледала је спорт у вртовима за дражење медведа. Тада је (око 1660 године) у Лондону живело око 500.000 становника. Куће су биле пренатрпане. „Гледале“ су једна у другу у узаним, кривим и отпацима препуним улицама.

Куће су биле толико близу једна другој да су жене са прозора могле да ћаскају као да су у соби. Затим је крајем 1664. године избила куга. У почетку се нико није нарочито бринуо, јер куга није била непозната Лондону. Али она је ускоро почела да бесни и хара. Лондон је, према речима хроничара Семјуела Пепса, остао „веома сиромашан у људима“. Данијел Дефо написао је сликовити „Дневник године куге“. Он је оставио стравичну слику о том грозном времену.

„Врата сваке куће у којој се болест појавила била су обележена црвеним крстом и натписом молитве „Боже, помилуј нас“. Врата су била закључана, тако да су они који нису били заражени, у ствари били заробљени са мртвима и умирућим. Стражари су чували и дању и ноћу да нико не изађе да шири заразу.“

„Трагачи“ чија је дужност била да траже заражене, па лекари, болничарке и „гробари за покопавање мртвих“ били су огрнути црвеним плаштовима. Таљиге су крстариле улицама са помоћницима који су носили звона којима су звонили и викали: „Изнесите мртве“.

Куга је прошла, али једна друга сила исто тако жестока и неодољива, искоренила је кугу за сва времена, али је и Лондон упропастила. То је био велики пожар у Лондону. Ватра је почела у једној пекарској радњи 2. септембра 1666. године. Распиривана снажним ветром беснела је скоро пет дана и буквално збрисала Лондон.

Кристофер Рен, највећи архитекта свога времена, замислио је елегантан нови град са широким зракастим авенијама и отменим зградама. Али није дошло до остварења његовог плана. Потребе су биле хитне, па је нови Лондон саграђен према истим збрканим средњовековним узорима, према којима је био подигнут стари Лондон, који је нестао у пожару. Али, постојала је једна ипак разлика. Стари Лондон био је дрвени, а сада је донесена уредба да свака нова зграда мора да се сагради од цигала.

СМРТНА ПРЕСУДА У ЗОРУ

Да би прикрила идентитет свога обавештајца, немачка обавештајна служба хируршким путем извела „рањавање“ поручника Андреаса

ДОК је снег несносно засипао положаје код села Качева, борба се све више распламсавала. Немачка 7. СС „Принц Еуген“ дивизија, која је за собом остављала неизбрисиве трагове злочина, надирала је упркос упорне борбе Крајишника и пролетера. По подне, 17. новембра 1943. године, једна чета 4. крајишке бригаде организовала је на Качеву своју последњу одбрану. Борци су се храбро борили, али кад су немачки тенкови пошли на јуриш чета се под притиском јачег непријатеља морала повући. Немци су се очајнички пробијали и поред великих жртава.

На положају је остало 7 бораца. Међу несталима био је и борац Ребић Јосип, најбољи пушкомитраљезац у чети. Кад је командир чете прикупљао податке о околностима под којима су седморица бораца остали на положајима, борци су под утиском онога што су преживели давали различите изјаве и нико није знао да каже колико је од седморице бораца рањено а колико погинуло.

Неколико дана касније, у борби са истом непријатељском јединицом, заробљено је и неколико немачких војника. Приликом саслушавања једног Немца командир је упорно хтео да расветли судбину својих бораца, али су подаци били оскудни.

Официри су узели дневник

Али, Немац је нешто ипак рекао.

— Био сам недалеко од једне групе официра. Било их је четворица. Једног мајора нисам познавао, јер није био из мог пука. Гледали су у погинулог партизана и нешто разговарали.

— О чему? — упита га командир.

— Нисам ништа чуо. Веровао сам да се радило о високом партизанском руководиоцу, па сам из радозналости хтео да га видим. Непознати официр ми је рекао да продужим својим путем и ја сам се удаљио. Код погинулог су нашли џепни блок и овај официр га је прелиставао. Затим су двојица војника некуд понели леш.

Немац је дао и детаљан опис погинулог борца. Из његове се изјаве доста поуздано видело да се заиста радило о борцу Јосипу. Он је водио и свој дневник. То су његови другови знали.

Један борац је опет тврдио да су неке рањенике понели борци 2. пролетерске дивизије која се налазила десно од чете. Али, услед каснијих борби, овај драгоцени податак који је немачки заробљеник изнео био је заборављен.

Немачка обавештајна служба је брзо радила. Само осам дана после овог догађаја 25. новембра, команданту 14. СС пука „Албум“ пуковнику Мекелбургу наређено је да поручника Андреаса Ланга хитно упути команданту 7. СС дивизије на нову дужност.

— Сматрам да ћете потпуно одговорити поверењу које вам Абвер указује. Ви сте најпогоднија личност за овакав одговоран задатак наше обавештајне службе... — рекао је командант дивизије СС генерал Аугуст Шмитхубер поручнику Андреасу.

Кад је генерал завршио, пуковник Римпл, начелник обавештајне службе немачке 2. оклопне армије из Сарајева, обрати се Андреасу:

— Дневник који је нађен код погинулог комунисте код Качева представља изванредну вредност. Ви бисте нам могли помоћи утолико што бисте продужили живот погинулог и то под сасвим другим околностима и у другој партизанској јединици...

И Абверов лекар у акцији

Почетком децембра дошао је у 7. СС дивизију и поручник Кибаух, Абверов лекар за специјалне задатке. Мајор Енгелхарт Јозеф, помоћник пуковника Римпла, којег је немачки заробљеник видео кад је прелиставао Јосипов дневник, одвео га је у просторију где се налазило Јосипово смрзнуто тело. Кибаух је дуго загледао леш, а затим га Енгелхарт упозна са Андреасом.

— Невероватно је како сте слични — рекао је Кибаух Андреасу. Још да вам импровизујемо ране на местима где вам је одећа поцепана, онда нећете морати да доказујете ко сте.

На поручнику Андреасу је била комплетна Јосипова униформа, поцепана митраљеским рафалима и крвава. Кибаух је спретно радио. Док је Андреас под лаком наркозом стезао зубе, лекар је већ завршавао свој посао. Хируршким захватом му је направио површинске ране на кожи и превио. Остало је само да повређена кожа зарасте.

Око поноћи, између 15. и 16. децембра Пета крајишка дивизија се пробијала из непријатељског обруча на путу Крам — Мекоте — Хан Пијесак. Борци су били уморни и гладни. Улагали су последње напоре да се пробију. И баш када се дивизијска болница пребацивала преко овог пута, да би замакла према снежним падинама планине Деветака, борба се одједном распламса и Немци одмах пођоше на јуриш. Дивизијска болница и комора се помешаше у помрчини. Митраљески рафали непрекидно су засипали по носилима и комори. Борци из обезбеђења болнице улетеше у најжешћу ватру. Према бледој светлости ракета ножеви и блескали кроз ноћ. Борци су херојски бранили своје рањене другове.

Под заштитом ноћи Андреас се увукао у рањеничку колону. Као припадник немачке националне мањине у Војводини брзо се прилагодио новим условима. Пред свитање одвојио се из колоне и остао на падинама Деветака. Једна крајишка јединица која је овуда пролазила нашла га је истог дана, скоро полусмрзнутог, док су му ноге и леђа били у завојима.

Борци су га пренели у амбуланту где је поново превијен. Испричао је да је био у болници 2. пролетерске дивизије и на свој захтев дошао у болницу своје 5. дивизије. Јосипов дневник је одлично проучио и он му је омогућио да верно прикаже догађаје за последња 4 месеца у чети 4. бригаде. После месец дана проведених у амбуланти, Андреас је желео да пође у чету и лекар му је испунио жељу.

Шпијун на делу

Мајор Енгелхарт није знао како је Андреас прошао оне децембарске ноћи. Очекивао је да се однекуд јави. И пуковник Римпл је био нервозан, тражио је само један одговор: где се налазе базе рањених и болесних бораца.

Једне ноћи, после неколико узастопних јуриша, бригада је зауставила напредовање Немаца, потисла их и они су се повлачили. Код двојице погинулих бораца нађени су изврнути џепови. И то није изненађивало борце, јер се непријатељ бавио и пљачком. Али поручник Стојић Мирко обавештајац бригаде, није тако мислио. Он је тражио одговор на друго питање. Стрпљиво је трагао.

У наредној борби, после неколико дана, опет су страдала двојица бораца. Непријатељ се грозничаво борио да дође до њих. Била је то борба за мртве борце. Кад је поручник Мирко, који се налазио са овом четом, видео да положај попушта узео је пушкомитраљез и са командиром и борцима пошао на јуриш. Непријатељ је морао да се повуче. Мирко се сам вратио код погинулих и кад је првом борцу прегледао џепове био је изненађен. На једном папиру исписаном оловком стајало је:

— Раније сам већ јавио да дивизијске болнице пребацују рањенике према западној и источној Босни. Тамо ће стићи још око 500 рањеника... „Адлер“.

После овог изненађења догађаји су се брзо одвијали.

„За дело шпијунаже — смрт...“

Пуковник Римпл са својим есесовцима већ је оргијао по Мајевици. На основу ранијег „Адлеровог“ извештаја села Трново, Вражићи и Јабланица преживљавали су тешке дане. Рањеници су били добро скривени и све репресалије према становништву нису помогле да се рањеници открију. Људи су умирали, али су ћутали. Немци су са својим дресираним вучјацима успели да открију неколико рањеничких база. Борба есесоваца и рањеника водила се на живот и смрт. Рањеници су се борили до последњег и ниједан није пао без отпора.

Поручник Мирко затражио је од обавештајног официра Ребићеве бригаде исцрпне податке. Опис се слагао. Остало је само неразјашњено питање: да ли је Ребић погинуо или није. Ребићев командир одељења који је био позван, чим је угледао Андреаса категорички је тврдио да то није борац Ребић. Сличности је било доста.

Ситуација је била јасна. Шпијун је био ту. Требало је доста стрпљења с непријатељем. И заиста, после десетак дана, пред свитање, док су се борци одмарали у логору бригаде и припремали се за марш, заседа је довела једну девојку која се представила за Ребићеву „сестру“. Дошла је да га „види“, јер су јој родитељи чули да је рањен.

Кад је видела да има посла са обавештајним официром, све је признала. Причала је како је безазлено упала у канџе немачке обавештајне службе. Раније није чинила никакве услуге Немцима. Кајала се за све. Дошла је да Андреасу пренесе поруку пуковника Римпла. Открила је да ће је мајор Енгелхарт чекати у договореном селу.

Поручник Мирко је са својим извиђачима, обученим у четничка одела, усред дана ушао у село споредним путељцима и нашао се у сеоској кући у којој је девојка очекивала Енгелхарта. По подне је Енгелхарт стигао. Био је у железничарској униформи. Неколико минута после његовог уласка у собу где га је девојка очекивала, врата су као громом излетела из својих шарки Енгелхарт је био запрепашћен. Иако је пред собом видео цеви аутомата покушао је да се брани, али је убрзо био савладан.

Бригадни војни суд заседао је целе ноћи. Андреас је убеђивао Енгелхарта да га познаје, али је Енгелхарт упорно тврдио да он ништа „не разуме“ зашто је он овде. Злочини су били доказани, Андреас је све признао. Послао је само два извештаја, али су жртве биле велике.

Још није било свануло. Председник суда је устао. Устали су сви. Пресуда је била кратка, исписана оловком.

— У име народа, бригадни војни суд, на свом заседању у саставу... у делу шпијунаже поручника Андреаса Ланга, агента Абвера и мајора Јозефа Енгелхарта из обавештајне службе 2. оклопне армије, за злочине против Народноослободилачке војске и организовање убистава рањених бораца... осуђује на казну смрти...

Један дуги митраљески рафал реско је одзвањао раним зимским јутром. Неко од бораца је питао: Ко пуца, ко...? — а затим се чула команда: Покрет! Покрет, другови!

МЕКСИЧКА ПРИЧА

Како је човек стекао земљу

ОД НЕЗАПАМЋЕНИХ времена између земље Толтека и земље Маја живи племе Миштека. Када су у њихову земљу дошли Ацтеки и покушали да их покоре, Миштеки су се скупили и одлучили да уплаше Ацтеке испричавши им ову причу:

Од два огромна дрвета што су расла у оближњој клисури били су створени Човек и Жена.

Погледали су једно друго, први Човек и прва Жена, а затим су се обазрели око себе и видели су да је читава земља обрасла шареним цвећем и мирисном травом. И зажелели су да ту саграде себи дом.

Пре тога сва земља припадала је Сунцу. У то време Сунце је владало свим оним до чега је могло допрети својим зрацима. Али, Човек је толико желео да има своје домаће огњиште да је за жељени комад земље изазвао Сунце на двобој. Сунце је помислило како је оно велико и снажно, а Човек тако мали и слаб и — каква би то борба била? И Сунце је одлучило да човеку пружи оружје.

Дозвало Сунце Ветар.

— Видиш ли тамо она два велика дрвета — рече Сунце Ветру. — Од њих су створени Човек и Жена. Желим да са оба дрвета одломиш по неколико грана.

Зачудио се Ветар, али је испунио Сунчево наређење.

Затим је Сунце наредило Дуги да се испне на небо. Зачудила се и Дуга, али је учинила како јој је Сунце наредило.

Тада је Сунце казало Човеку да узме дугачку, гипку грану коју је одломио Ветар, да је савије тако да личи на Дугу, а да затим узме ремен и да га затегне између крајева гране. Тако је Човек начинио себи први лук.

Гране с другог дрвета биле су тврде и јаке. Од њих је Човек начинио себи стреле.

— Спреман сам — казао је он Сунцу.

Осмехнуло се велико Сунце видећи како се мали Човек спрема да ступи с њим у борбу. И са смехом је послало доле свој најслабији зрак.

Човек се није ни покренуо с места.

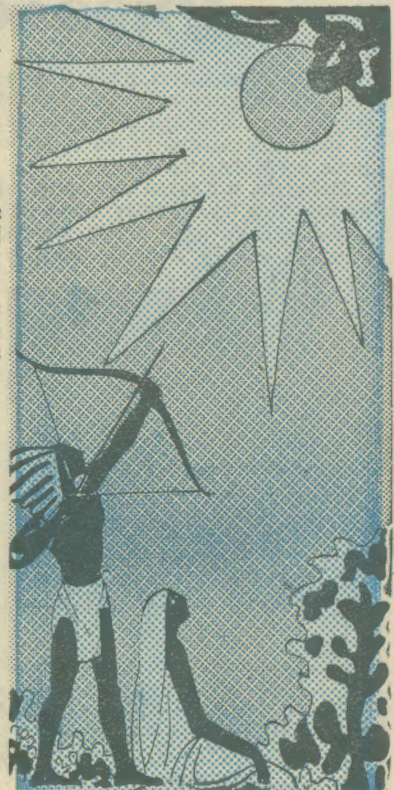
— Не можеш ме ти уништити! — довикнуо је он Сунцу. — Ја сам Миштек, а то значи да сам најхрабрији међу храбрима!

Тада је Сунце послало на Земљу мало јачи зрак, а затим и трећи — још јачи, али Миштек је издржао и није се склонио у хладовину. Тада Сунцу више није било до смеха. Није се смејало ни када је послало на Човека и свој најјачи зрак.

И то је издржао Човек. А тада је стао да избацује своје стреле право у Сунце, и то тако тачно и с толиком снагом да се моћно Сунце — господар читаве Земље — озбиљно уплашило. Заронило је иза тамног, кишног облака. И тада је Човек чуо како оно стење и плаче. Читаво небо задрхтало је од муња и громова и линула је хладна киша. Схватио је Човек да је победио.

— Ето како су Миштеки стекли своју земљу — рекао је поглавица Миштека дошљацима.

Саслушали су Ацтеки ову причу, уплашили се снаге и храбрости Миштека, напустили су њихову земљу и отишли далеко на север.

Статистика све зна...

Иља Иљф и Евгеније Петров, аутори познатих књига „Златно теле“ и „Дванаест столица“, писали су својевремено: „Статистика зна све. Познато је колико хране поједе за годину дана просечан грађанин. Познато је колико тај просечни грађанин просечно попије вотке уз одговарајућу употребу мезенцета. Познато је колико у земљи има ловаца, балерина, токарских стругова, паса свих пасмина, бициклиста, споменика, девица, светионика и шиваћих машина.

Од статистике никуд побећи нећеш!“

Недавно је Британско удружење произвођача пива објавило занимљиве податке о потрошњи овог пића у разним земљама света. Током 1963. године било је попијено читаво море пива: 2 милијарде 120 милиона литара. То је за готово 55 милиона литара више но у 1962. години. Када би се читава та количина пива разлила у боце и тим боцама опасала Земљина кугла, ширина те оригиналне „пивске орбите“ износила би 480 боца.

Агенција Ројтер саопштава да се на врху листе држава-рекордера у потрошњи пива налази — не, не Немачка као што сте вероватно помислили — већ мала Белгија чији сваки житељ испије просечно 115 литара годишње. Иза Белгије долази Немачка са три боце мање по глави; треће место заузима Аустралија, а за њом следе Нови Зеланд и Енглеска.

★

ПРИЈАТЕЉИ ВЕТРЕЊАЧА

У Лисабону, главном граду Португала ,одржаће се ускоро необично заседање: организују га чланови друштва „Пријатеља ветрењача“. У Португалу су, наиме, почели да граде ветрењаче још у 11. веку и у овој земљи данас их има још 2.895. Поред њих, у Португалу има још 31.903 воденице.

ДА ЛИ СУ КЕПЕЦИ ЗАИСТА ЖИВЕЛИ

АРХЕОЛОЗИ, антрополози, архитекти и други стручњаци годинама размишљају о читавом лавиринту малих ходника, пролаза, степеништа и просторија које су нашли у рушевинама у Сашману и другим јужноамеричким местима.

Стручњаци су утврдили да је то све изграђено давно пре почетка владавине Инка. Пролази су тако уски да се кроз њих и деца с муком провлаче. Врата су тако мала да кроз њих могу проћи само тако мала бића као што су кепеци. По вратима и ходницима може се лако видети да су дуго коришћени, јер су излизани.

Ко су били ти мали људи? Одакле су дошли и шта се са њима догодило?

То су питања на која ће тешко одговорити археолози и антрополози. Уски и километрима дуги ходници, који су усечени у тврду стену и излизани ходом, засад су за научнике загонетка. Поред овога постоје и рукотворине тих кепеца којима се можемо дивити. Међу њима се налазе и стрелице од камена које је сасвим сигурно израдио човек, мада су дуге свега 12 милиметара.

О малим рукама које су израђивале ове предмете нема никаквих података, али постоје извесни докази да су некада такви људи морали живети и да су били веома мали.

И данас живе поједине расе чији су припадници сразмерно мали рецимо, Бушмани. Одрастао и развијен Бушман висок је просечно 1,20 метар. Поједина племена у Аустралији, Африци и Јужној Америци просечно су висока 1,5 метар. Међу њима има и много мањих, мада се мора узети у обзир да је то можда због недовољне исхране или болести.

Данас на свету сигурно живи неколико десетина хиљада малих људи који би лако могли користити пигмејске стрелице и необичне мале ходнике о којима научници размишљају.

Једна група истраживача злата радила је у планини Педро, држава Јоминг, 1932. године. Ту су истраживачи нашли неколико злат-

них нити и решили су да тврду стену разбију експлозивом.

Снажна експлозија отворила је у тврдом граниту отвор и направила јаму ширу и дужу од једног метра, а дубљу од четири метра. Кад се дим разишао, угледали су призор од кога су их подишли жмарци. Из полутаме зурила је у њих мала мумија слична човеку.

Човечуљак је седео на малој столици од камена са прекрштеним ногама и рукама у крилу. Однели су га и предали научницима. Научници су утврдили да је тај човечуљак када је био жив био висок 35 сантиметара. Мумија је била тешка 5,4 килограма. Пергаменту слична кожа имала је бронзану боју. Исто тако научници су утврдили да је загонетни човек у тренутку смрти имао 56 година.

Одакле потиче, ко га је сместио у ту гробницу уклесану у граниту и када се то догодило, остаће вероватно тајна. Сигурно је да је и то био један од кепеца које су њихови савременици поштовали и бојали их се.

Кепеце можемо поделити у две групе. У првој су они који имају нормално развијено тело и главу, а необично кратке ноге и руке. У другу спадају они који су пропорционално развијени, али су много мањи од обичних људи.

У својим достигнућима кепеци нису ни у чему заостајали за својим савременицима. То најбоље доказују Карло III Напуљски, Пипин Мали, Грегор из Турса и историчар Прокопијус. То су били кепеци из једне и друге групе. Хунски вођа Атила био је такође кепец. Познати писац басни Езоп био је кепец: висок свега 105 сантиметара. Енглески сликар Гибсон био је висок тачно 90 сантиметара. Исте висине била је и његова супруга. Имали су деветоро деце, али су сва била здрава и нормално развијена. Лондонски златар Роберт Скинер оженио се 1742. године. И он и његова изабраница били су исте висине: 40 сантиметара.

Најпознатији амерички кепец био је Чарлс Стратон из Бриџпорта држава Конектикат. Он је престао да расте када је имао пет месеци. Тада је био висок 55 сантиметара. Наступао је у циркусу Барнум као Тома Палчић. Када је директор циркуса чуо за историју златара Скинера решио се да ожени Тому Палчића. Нашли су му исто толико високу невесту неку Лавинију Варен. Њихово венчање била је највећа сензација тога времена која је достигла кулминацију када су оба супружника у Белој кући представљени председнику Линколну и његовој супрузи.

Историја нам казује да је на кепеце увек обраћана посебна пажња. Неки римски императори скупљали су кепеце као што други скупљају уметничка дела. На банкету који је 1556. године приредио у Риму кардинал Вители међу гостима се налазило ни мање ни више ниго 25 кепеца.

Петар Велики имао је 1710. године међу дворанима 72 кепеца. Најпознатији енглески кепец Џефри Хадзон био је као тридесетогодишњак висок свега 45 сантиметара. Постао је славан по смелом двобоју са једним прождрљивим ћураном који му је појео ручак. Џефри је у том двобоју победио и за ручак је имао свога противника.

СВЕТСКИ РЕКОРДИ КИШОВИТОСТИ

Приликом проласка циклона Жизеле изнад острва Реинион плувиометар на платоу Белув, високом 1.450 метара, забележио је невероватне количине падавина у једном дану и једном сату. На дан 28. фебруара 1964. године пало је на том платоу за три сата укупно 320,7 милиметара кише што износи 107 милиметара воденог талога на сат и представља светски рекорд. За 24 сата је укупно пало 1688,8 милиметара воденог талога. Занимљиво је да ово не представља светски рекорд кишовитости за један дан. Он је „постигнут“ у Килаосу на острву Реинион 17. марта 1952. године. Плувиометар је тада измерио за један дан 1.870 милиметара воденог талога.

За оволику количину кише острво има да „захвали“, по мишљењу француског инжењера Игоа, искључиво свом рељефу. Три велика планинска врха имају облик кругова. Поређани су у облику листова детелине. Њихови зидови се уздижу као огромне баријере до висине од 1.800 метара са вертикалним висинским разликама од хиљаду метара. Захваљујући таквом рељефу острво Реинион представља прави „магнет“ за кишу.

Суседно острво Маурицијус чија брда нису виша од 800 метара никада није имало више од 360 милиметара воденог талога у току од 24 сата.

Мада Реинион држи све светске рекорде кишовитости у кратком временском периоду, ово острво није рекордер кишовитости за годину дана. У Такамоки у Јапану плувиометар је на висини од 850 метара забележио 14.784 милиметра воденог талога. Највећа количина воденог талога за годину дана пала је у индијском месту Черапунџи на висини од 1.500 метара у току 1899. године и износила је 16.304 милиметра.

АНЕГДОТЕ

ОД КРИСТИЈАНА ДИОРА...

Чувени сликар присуствује једној добротворној приредби и у једном моменту примети изванредно лепу девојку, прође поред ње и промрмља:

— Ботичели!

— Ох! не — исправи га увређена девојка — то је од Кристијана Диора — мислећи при том на своју скупоцену хаљину.

А МУДРАЦА?

Директор једног мањег немачког позоришта, познат у читавом позоришном свету због своје глупости, хвалио се једном пред драмским писцем и теоретичарем уметности Лесингом својим, тобож изванредним, постављањем на сцену Лесингове драме „Натан Мудри“.

— Ко вам је играо Натана? — запита га Лесинг.

— Ја! — самозадовољно одговори директор.

— А мудраца?

УБИЦА ШЕКСПИРА

Један глумац-почетник, који је уображавао да је велики трагичар, замолио је једном истакнутог руског глумца Николаја Рибакова да дође и да га види како игра у „Отелу“. После представе, млади глумац запитао је познатог трагичара

— Да ли добро убијам Дездемону у последњем чину?

— Добро — одговори му Рибаков — али још боље убијаш Шекспира.

ИГООВ САВЕТ

За великог књижевника Виктора Игоа причали су његови савременици да самог себе сматра изнад свих осталих смртника.

Једном се велики писац шетао по свом парку држећи се, по свом обичају, као да је на самом Олимпу. Ту га је нашао познати песник Леконт де Лил.

— Никада не бисте погодили о чему сам управо размишљао — обрати се Виктор Иго свом госту.

— По свој прилици о неком новом делу?

— Не. Мислио сам шта бих рекао Богу ако бих се нашао пред њим.

Не размишљајући ни тренутак, Леконт де Лил, који није пропуштао прилику а да не пецне Игоа због његове таштине, одговори:

— Рекли бисте му: „Драги мој сабрате...“

КАКО ДА ЗВИЖДЕ?

Француски књижевник Алекси Пирон, познат по својој заједљивости прогонио је Волтера својим епиграмима и исмејавањем. Док су се вршиле припреме за премијеру Волтерове „Семирамиде“, Пирон је предсказивао да ће на представи сви гледаоци да звижде. На самој премијери, Волтер се обрати Пирону.

— Као што видите, не звижде.

— Како да звижде кад сви зевају — одговори му Пирон.

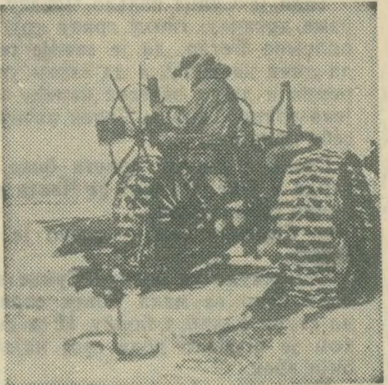
Риболовци из Манитобе

ВЕЛИКА ловишта рибе у Британској Колумбији и на Новом Фаундленду позната су вековима. У овим ловиштима улови се више рибе него игде на свету.

Међутим, и Канада има своја ловишта која су додуше мање позната, али су ипак веома уносна. Риба се лови у многобројним језерима широм Канаде. У овим језерима улови се више рибе, него у свим језерима света. Познати су рибари Манитобе, којих има 6.500, а који зими раде необично тежак посао. Истина, они имају и потпору владе како би могли да побољшају квалитет и да повећају квантитет улова. Стручњаци стално испитују алат, прате методе хватања рибе и тако даље. Постоји чак и једна врста помоћне патроле која кружи у аутомобилима по залеђеним језерима. Она указује рибарима помоћ кад год то затреба. Како риболовци Манитобе врше свој посао види се на овим сликама.

КАДА СНЕГ ПО[illegible]ИЈЕ КАНАДСКА ЈЕЗЕРА И ЊИХОВА СЕ ПОВРШИНА ЗАЛЕДИ, ОНДА ПРЕКО ЊИХ ПРЕЛАЗЕ ПЛУГОВИ ДА БИ УТАВАЛИ МЕСТО НА КОМЕ РИБАРИ МОГУ ДА ЛОВЕ РИБУ.

НА ТРАКТОРУ ЈЕ ПРИЧВРШЋЕНА БУШИЛИЦА ПОМОЋУ КОЈЕ СЕ БУШИ РУПА У ЛЕДУ. ОНО ШТО ЧОВЕК УРАДИ ЗА ПОЛА САТА, ТО БУШИЛИЦА УРАДИ ЗА 30 СЕКУНДИ.

РИВАР ЈЕ НА ПОСЛУ. УПРАВО ЈЕ СПУСТИО МРЕЖУ У ЛЕДЕНУ ВОДУ ЈЕЗЕРА КРОЗ ПРОБИЈЕНУ РУПУ, А ПАТРОЛА ЈЕ НАИШЛА ДА ВИДИ ДА ЛИ МУ ЈЕ НЕШТО ПОТРЕБНО.

ЗАБАВНИКОВ МАГАЗИН

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

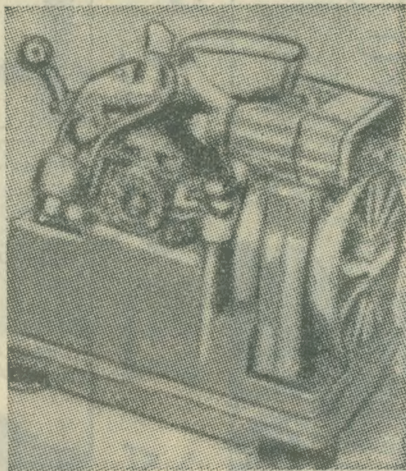

НОВЧАНО ТРОВАЊЕ

Живахни туљан из зоолошког врта у Сиатлу, у Сједињеним Америчким Државама, напрасно је угинуо. Ветеринари су утврдили тровање металним киселинама. Посетиоци врта из шале су бацали у његов базен металне новчиће, а туљан их је, прихватајући шалу, гутао. На тај начин он је прогутао своту довољну да у банци отвори текући рачун: у туљановом желуцу био је нађен 31 новчић од једног цента и 28 новчића од 5 до 10 центи, не рачунајући металну војничку дугмад.

Електрична централа у ташни

Једна америчка фирма почела је серијски да производи минијатурне електричне централе које раде помоћу мотора са унутрашњим сагоревањем. Размере ове централе су 175 x 225 x 250 милиметара, а тежина 6,5 килограма. Једна оваква централа може слободно да се смести у већу торбу какву домаћице употребљавају кад иду у куповину. Електрична централа се састоји од двотактнога бензинског мотора, који развија енергију од 0,75 коњских снага при 6.500 обртаја у минуту, и генератора од 300

вати. Централа даје наизменичну струју учестаности од 105 херца и са напоном од 220 волти. При пуном оптерећењу мотор троши 0,55 литра на час.

НАПОЛЕОН — ГЕТЕУ

У француском граду Шалон-сир-Мар постоји музеј у коме се као најнеобичнији експонат чува један Наполеонов указ из 1808. године. Тим указом је Наполеон доделио великом немачком песнику Гетеу звање „витеза наполеоновске почасне гарде".

Како су постале пословице

АКО ЋЕШ СЕ ТОПИТИ, СКАЧИ БАР У ВЕЛИКИ ВИР.

То јест ако ћеш улазити у какав судбоносан посао, улази бар у велики.

АО, МУЧЊУ — МУЧАН ЛИ СИ!
О, ГОЛИЈО — ГОЛА ЛИ СИ!
О, ЈАВОРЕ — ЈАДАН ЛИ СИ!
ТЕШКО НАМА МЕЂУ ВАМА.

Тужбалица из старог времена на неродност краја у коме се налазе ове планине и у коме се свет мучно довијао да одржи свој горак живот.

БИО ЈЕ ДВА ПУТА У ВОДЕНИЦИ И ЈЕДАНПУТ У ЧАРШИЈИ.

Пре стотину година среске старешине постављале су сеоске кметове. Кад би дошло до постављања, изишао би капетан у село, сазвао кућне домаћине и с њима се договарао кога би закметио. Тако је једном у забаченом селу у Рујну капетан сазвао сељаке и упитао их: „Који је најбољи човек у селу па да га за кмета поставим?"

Сељаци се почну договарати: једни би да предложе овога, други онога, док ће један између њих рећи: „Људи божји, да предложимо Милована. Он је од нас свију најразборитији, те ће најбоље с властима умети, јер је био два пут у воденици и једанпут у чаршији, па зна шта је власт и закон."

Сви се сложе да је Милован баш зато што је био двапут у воденици и једанпут у чаршији најподобнији за кмета, па га једнодушно предложе капетану. Отуда је остала та изрека и као пословица и као пошалица.

ВИЋЕ ГАЋЕ, АЛИ НЕ ЗНАМ КАД ЋЕ.

Кад се некоме нешто обећава или му се стављају лепши изгледи у будућности, а он ни је сигуран кад ће то бити.

ВОЛИМ ТИ ВЕРОВАТИ, НЕГО СЕ ИНАТИТИ.

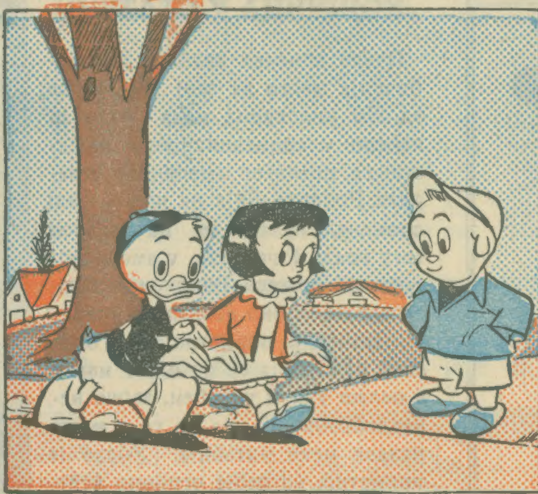
То се обично каже човеку који упорно и одлучно стане тврдити што је рекао. Да не би дошло до ината и свађе, његов се сабеседник, који му ипак не верује, повлачи са мишљу да више воли веровати, него се инатити.

ДИГАО ГЛАВУ У НЕБО, КАО ДА ЋЕ ДА ПОЛЕТИ.

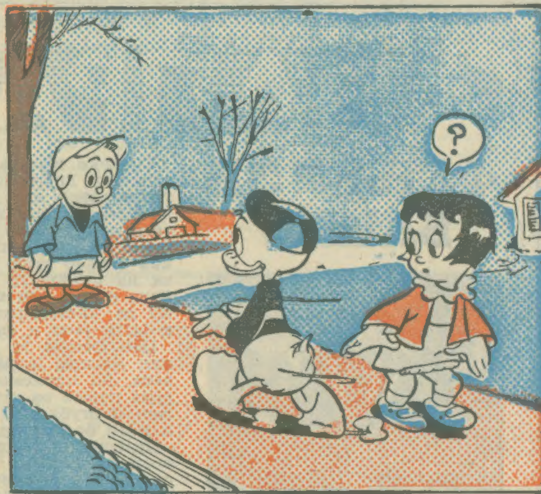
Каже се или за празноглава или за осиона човека.

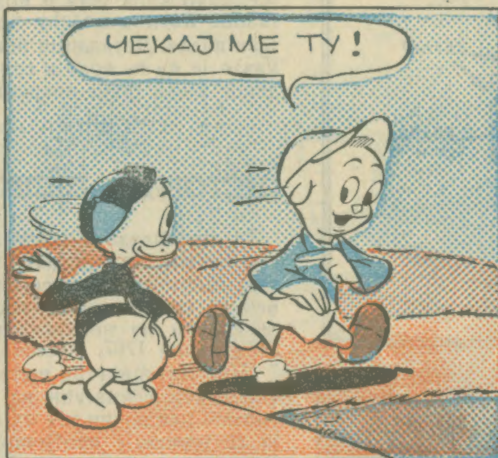

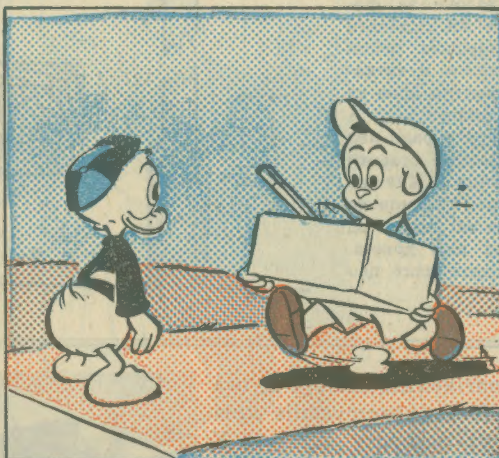

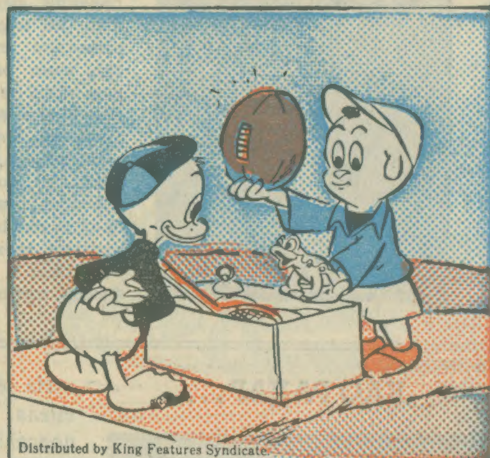

ПРЕРИЈА

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

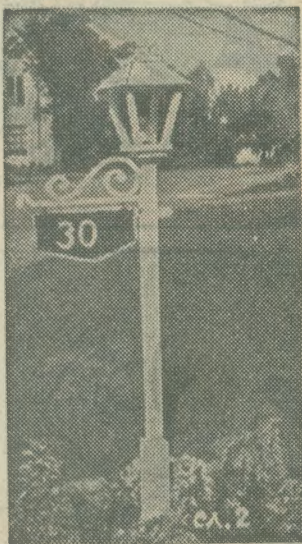

НАПРАВИ САМ

ФЕЊЕР ЗА БАШТУ

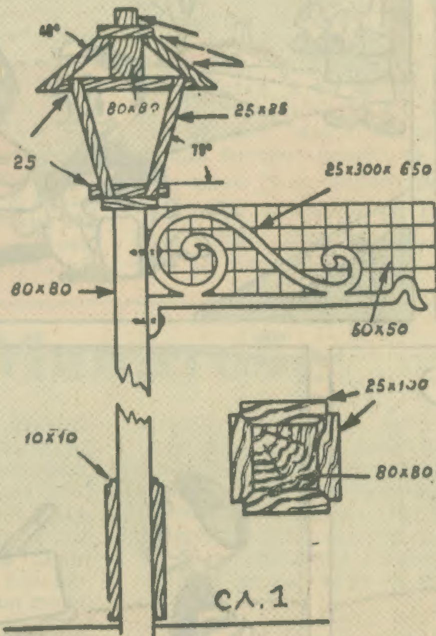

СЛ. 2

Сигурно волите да лети изађете у двориште или башту, наравно ако је имате, али вам је незгодно да седите у мраку. Зато вам предлажемо да направите један овакав фењер који не мора бити на шпиритус као што су били стари, већ можете у њему да инсталирате сијалицу, која је јача и економичнија.

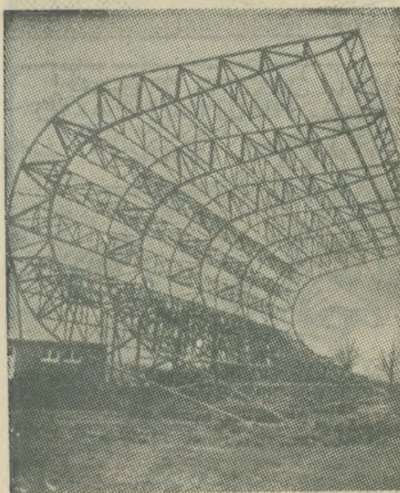
Цео фењер је, сем гвоздених ексера, израђен од дрвета. Да почнемо од горњег дела пошто он стоји на сломљеном стубу или чак дрвету и носи број куће.

Димензије свих делова се виде на слици 1 и није потребно објашњавати како се прави фењер. Када сте направили све делове за фењер, не морате их склапати никаквом столарском везом већ само ексерима и туткалом. Стуб је округло дрво са пречником 80 милиметара. А доле, као потпору и ради лепшег изгледа, можете ставити неколико дашчица 10 X 10 произвољне дужине. Таблица за број је окачена за „шару" од кованог гвожђа или дрвета. На слици 2 видите како цео фењер изгледа.

СЛ. 1

КАО РАДАР...

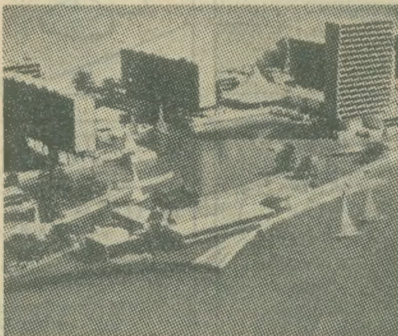

Из једног комада састоји се ова смела челична конструкција која подсећа на радарску антену. У ствари, то је костур једне трибине на једном рагби-игралишту у Француској.

★

„МОНТАЖНИ" ГРАД

Женевски архитекта Андре Киршо пројектовао је читав један град са свим осталим објектима потребним том граду који би био подигнут на обали Нојнбуршког језера. У овом граду, који би се читав изградио од фабрички израђених монтажних елемената, аутомобилски саобраћај би се у потпуности одвијао испод земље. На самој обали језера налазило би се најмодерније уређено купалиште, пливачки базени и пристаниште за спортске чамце и једрилице. Укратко: Киршов град засад је најграндиознији пројект о коме се икад расправљало у Швајцарској.

КОШНИЦА У СТАТУИ

Пчеле понекад изаберу најнеобичније место за свој дом. Више од 250 килограма меда било је нађено у споменику који представља познатог америчког генерала Роберта Лија на коњу. Овај споменик налази се на главном тргу града Ричмонда у америчкој савезној држави Вирџинији. Мајстор који је био позван да поправи споменик, приметио је да бронзани коњ, када се по њему макар и овлаш удари чекићем, звони некако необично, као да се у њему налази мека материја. Убрзо је приметио, на своје огромно чуђење, како кроз уста и ноздрве металног парипа излећу читави ројеви пчела. Детаљнији преглед показао је да су врат и груди бронзаног коња били препуни меда.

★

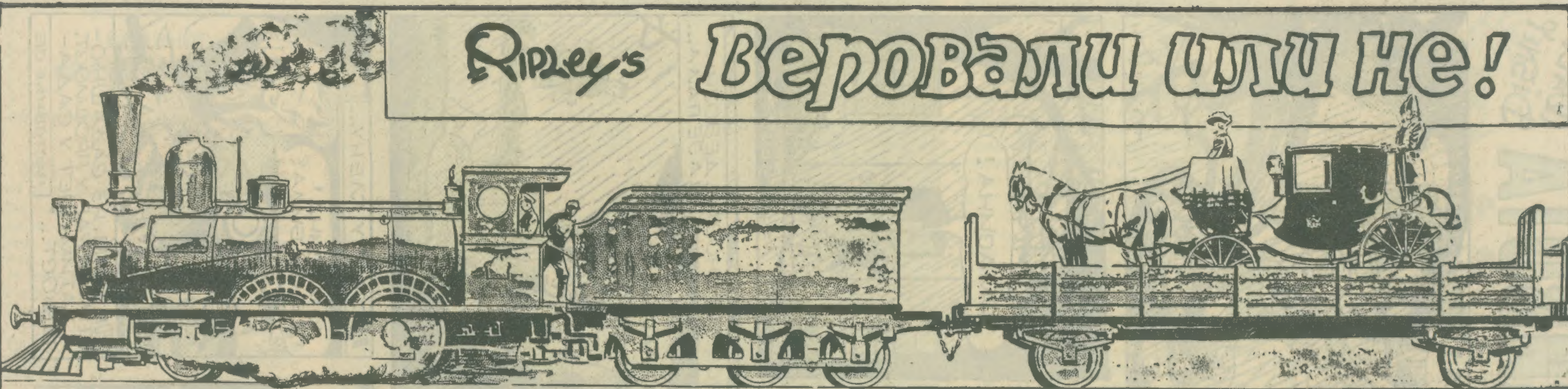
ИСТОРИЈА ЦИЛИНДРА

За проналазача цилиндра сматра се шеширџија Џон Хетерингтон. Међутим, како се рђаво провео са својим проналаском може се судити из новинске вести од 26. јануара 1797. године:

„Џон Хетерингтон шетао је јуче увече кејом имајући на глави огромну цев начињену од свиле која се одликује необичним сјајем. Дејство те цеви на пролазнике било је ужасно. Многе жене су при погледу на тај чудни предмет падале у несвест; деца су плакала, а неког младог човека који се враћао од сапунара код кога је купио неку робу, оборили су у гужви и сломили му једну руку. Поводом тог случаја господин Хетерингтон је морао да одговара пред лондонским лордмером, пред кога га је довео одред наоружаних полицајаца. Ухапшени је изјавио како сматра да је у праву да својим лондонским муштеријама прикаже свој најновији изум. С тим мишљењем се лордмер очигледно није сагласио, јер је пресудио да проналазач блиставе цеви плати казну од 500 фунти стерлинга".

БЕТОНСКИ „ПАЊ"

У једном „пању" од бетона и челика биће од 1969. године смештена Прва национална банка у Чикагу. Ова архитектонски веома занимљива грађевина има 60 спратова и висока је 240 метара.

НАЈОПРЕЗНИЈИ ПУТНИК У ИСТОРИЈИ!

СЕНАТОР АЛЕКСАНДАР СЛУШЕВСКИ, БОГАТАШ ИЗ ХАРКОВА, ПУТОВАО ЈЕ НЕКОЛИКО ПУТА ГОДИШЊЕ ВОЗОМ У ПЕТРОГРАД — **АЛИ СЕ УВЕК ВОЗИО ОТВОРЕНИМ ТЕРЕТНИМ ВАГОНОМ СЕДЕЋИ У СВОЈИМ СОПСТВЕНИМ КОЧИЈАМА У КОЈЕ СУ БИЛИ УПРЕГНУТИ БЕЛИ КОЊИ ДА БИ, У СЛУЧАЈУ ДА СЕ ВОЗ ПОКВАРИ, МОГАО ДА НАСТАВИ ПУТ**

КРХКИ МОСТОВИ

ДОМОРОЦИ КОЈИ ПРЕЛАЗЕ РЕКУ ОРИНОКО КОД РОДЕЛА ГРАДЕ МОСТОВЕ ДУГАЧКЕ 35 МЕТАРА — **УПОТРЕБЉАВАЈУЋИ САМО ЗЕЛЕНЕ СТАБЉИКЕ ШУМСКИХ БИЉАКА**
ОВИ МОСТОВИ КРАТКОГ СУ ВЕКА ЈЕР ИХ ВЕТАР И БРЗА РЕКА ЗАЧАС ПОРУШЕ

СЛЕЗОВАЧА

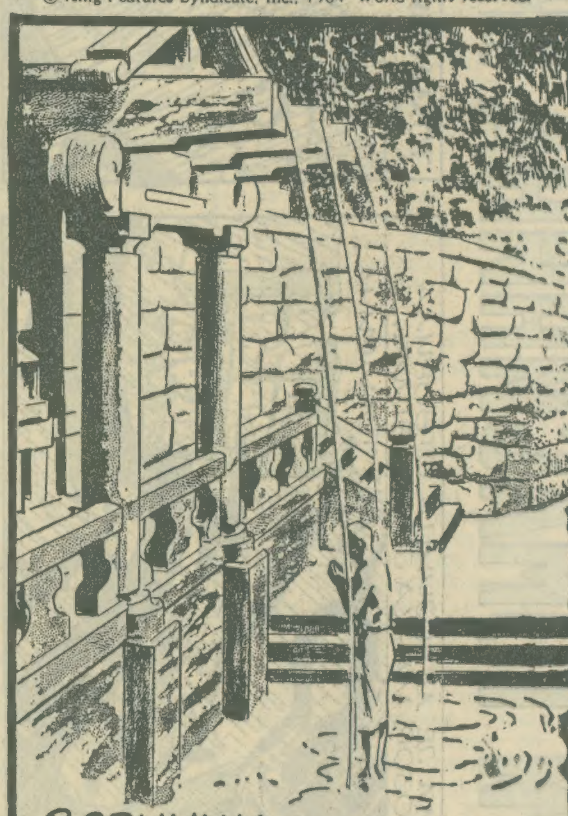
ВИСОКА **6 МЕТАРА** И **ДАЉЕ РАСТЕ** У ВРТУ ВИЛИЈАМ РЕНДОЛА У БУЕНА ПАРКУ (КАЛИФОРНИЈА)

МАРТИН СПАЛДИНГ

(1810 - 1872)

УЧЕНИК КОЛЕЏА У ЛИБЕНОНУ (САД) БИО ЈЕ ПОСТАВЉЕН ЗА ПРОФЕСОРА МАТЕМАТИКЕ **2 ГОДИНЕ ПРЕ НО ШТО ЈЕ ЗАВРШИО ШКОЛУ И КАДА ЈЕ ИМАО СВЕГА 14 ГОДИНА!**

ВЕРНИЦИ У ХРАМУ КИЈОМИЗУ У КЈОТУ, У ЈАПАНУ, МОЛЕ СЕ СТОЈЕЋИ ИСПОД **3 МЛАЗА ВОДЕ**

ПРЕМА РОМАНУ В. ИГОА

ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

ТЕКСАШКА МУЗИКАЛНОСТ

Један радознали турист, љубитељ статистике, распитивао се код сопственика једне мање радње у Тексасу шта се више продаје: ватрено оружје или музички инструменти. Не размишљајући много, трговац му је објаснио: „Подједнако се продају. Наиме, чим неко купи саксофон, његов сусед дотрчи да купи пушку".

★

»НЕБЕСКИ« БИОСКОП

У једном граду америчке савезне државе Ајове, за посаде хеликоптера отворен је специјални биоскоп под ведрим небом. У биоскоп се може улетети са апаратом и гледати филм са пилотског седишта у хеликоптеру. Биоскоп је добио име „Чист ваздух".

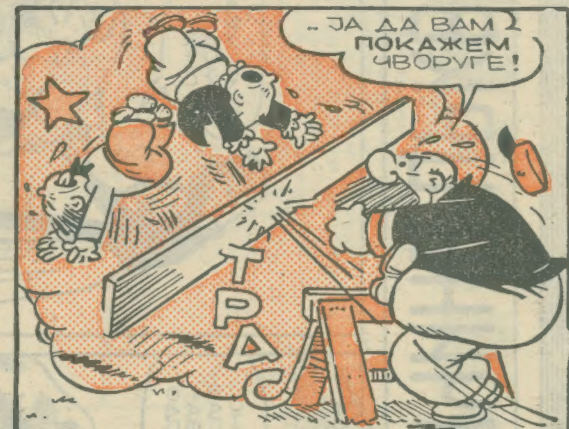
Бим и Бум

by Joe Musial

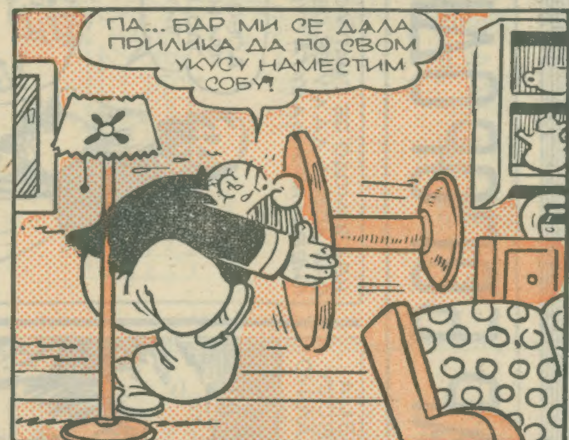

ТРИ ТОМАСИНИНА ЖИВОТА

Walt Disney

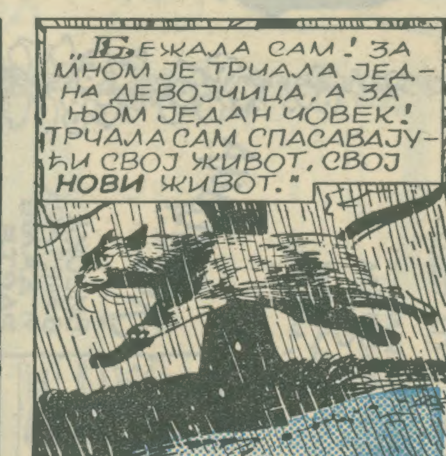

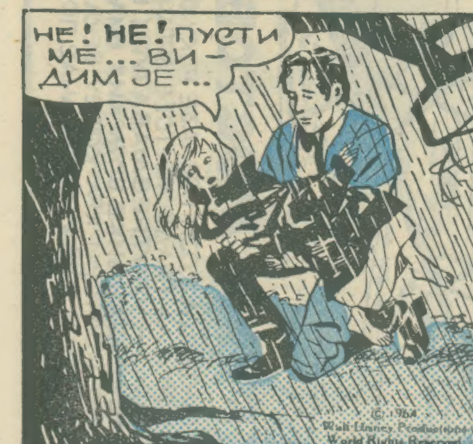

ПРЕОБРАЖАЈ СЛАВНОГ ФИЛМСКОГ СТАРА

★

Нови глумац ГРЕГОРИ ПЕК

ИАКО је име Грегори Пек готово две деценије овенчано славом филмске звезде, Грегори Пек се данас слави не само као изванредан, него и као новооткривен глумац. Бити филмска звезда сасвим је нешто друго, него блистати као глумац; нарочито као карактерни глумац.

Ова нова каријера почела је 1963. године, када су завршени и почели да се приказују филмови „Капетан Њуман“ и „Твоје време је прошло“. Те године му је коначно додељен и дугоочекивани Оскар за глумачко остварење непоколебљивог провинцијског адвоката у филму који третира расне проблеме „Убити птицу ругалицу“.

Грегори Пек не даје утисак да му сентименталност лежи у крви. Он изгледа као тип јаког човека. Али он је био ганут и заплакао је кад је из руку Софије Лорен примио толико жељену статуету Оскара. То је био срећан завршетак читавог низа увреда и разочарања. Он је био пет пута означен као врхунски кандидат за ово одликовање, а сваки пут је други глумац тријумфално држао Оскара у рукама. Уосталом, Грегорија годинама везује за Оскара нека врста празноверице. Он је просто убеђен да је предестиниран за Оскара.

ГРЕГОРИ ПЕК У ФИЛМУ: „ЧОВЕК У СИВОМ ОДЕЛУ“.

Грегори Пек родио се 5. априла 1916. године у калифорнијском градићу Ла Јола. Отац му је био апотекар. Прво је желео да иде у војску, али је ускоро открио да би му тај позив могао донети разне непријатности. Одустао је и одлучио да постане лекар. На калифорнијском универзитету у Берклију код Сан Франциска неко време је ревносно студирао, а нарочито је много времена проводио на спортским игралиштима универзитета.

Овде треба напоменути да је Грегоријев отац био познати играч безбола, па се и Грегори одушевљавао да пође очевим трагом. Међутим, приликом једне лакоатлетичарске вежбе повредио је кичму. Са спортом је заувек било свршено; тако су одлучили лекари. Грегори, утучен због ове лекарске пресуде, имао је сада добру прилику да се утеши студирањем медицине. Али, сада је открио ново поље рада: глумачки студио универзитета. Грегори је чврсто одлучио да удише пуним грудима ваздух позорнице.

Његовом оцу није се свидела та одлука, али је ипак попустио, па је Грегори отишао у Њујорк са очевом препоруком за неког пословног пријатеља. Говорило се да тај човек има везе на Бродвеју, да је чак и сам директор позоришта. Међутим, испало је да је овај тобоже утицајан човек додуше директор али директор у неком забавном парку. Грегоријева „уметничка делатност“ састојала се само у томе да на овај начин тренира свој звучни орган и да говори:

— Улазите, господо, улазите! Најбржа аутомобилска тркачка стаза Њујорка пружиће вам беспримерно уживање. Пркосите законима силе теже у колима која лете као ракета! Улазите!

Овај тренинг нашкодио је његовом гласу. Грегори је касније причао да му је глас после месец дана имао звук машине за мешање бетона. Разумљиво, он је почео да тражи неко друго занимање. Постао је водич странаца. Добио је плату од 18 долара недељно, што му је тада изгледало као право имање. Радио је и као фото-модел, али је стално тражио додир са људима из позоришта. Коначно му је успело да ступи у једну глумачку школу. Две године се трудио да докаже да је стварно рођен за глумца. Најзад је у то поверовао и директор „Бартер театра“ и ангажовао га.

То је било у Абдингтону. Публика се састојала од фармера који уживање у уметности нису плаћали новцем него животним намирницама. Тако је Грегори уместо ловорових венаца добијао спанаћ и пасуљ — понекад пилиће и јаја. Врхунац његове каријере тамо био је без сумње када је један фармер одушевљен Грегоријевим патосом заурлао у сали: „Свињу за овог дивног глумца!“ Други фармер, подстакнут овим узвиком, поклонио је Грегорију шунку.

Друго вече било је мање „хранљиво“, али зато далеко значајније. Неким случајем залутао је у ово позориште и велики режисер Мек Клинтик. Надао се да ће се забављати. Али од тога није било ништа. Међутим, он је уочио даровитост младог човека на бедној позорници и одмах га ангажовао као партнера своје жене Кетрин Корнели с којом је баш кретао на велику турнеју. С њима је била и млада Грета Рајс, сликар маски. Грегори се није од ње одмицао дуги низ година. Венчали су се 1942. године.

После овога почела је каријера која је много обећавала. Мек Клинтик довео је Грегорија на Бродвеј где је играо чак и под руководством Макса Рајнхарда. Тада је почео да снима и за филм. Филм „Дани славе“ снимио је 1943. године. Значајан наслов! Дани славе су почели за Грегорија. Ређали су се филмови један за другим: „Одлука“, „Дивљина зове“, „Двобој на сунцу“, „Снегови Килиманџара“. То су филмови са којима је почела слава Грегори Пека. Али он тада још није био карактерни глумац. Да то постигне требало је да му помогне „Моби Дик“, али овај филм није представљао неки нарочити успех.

— Видео сам себе и морам да кажем да сам био управо потресно мизеран, рекао је Грегори када „Моби Дик“ није доживео очекивани успех.

Грегори Пек нема понашање једне славне филмске звезде. Он је природан; он стоји на челу најомиљенијих старова.

ХИРУРЗИ, БУДИТЕ ОПРЕЗНИ

За време операције хирурзи би требало да шапућу. Јер, иако је болесник анестезиран он ипак разазнаје звуке и регистру је их у својој подсвести. То је утврдио професор-хирург Брадли Чик из Сан Франциска. Болесници који су били у хипнотичком стању причали су му о разговорима које је он водио са својим асистентима за време операција вршених над тим болесницима.

Птичје олимпијаде

Немачка област Харц позната је по одгајивачима зеба. Сваке године, од одређеног дана, обично недељом, по градовима и селима Харца приређују се такмичења крилатих солиста.

Још у шест часова изјутра пред чланове жирија постављају кавезе прекривене тамним навлакама. Тек што се заштитна навлака дигне и јутарње сунце позлати кавез, зеба почиње да пева. Непристрасна комисија бележи број певачких пасажа и оцењује прелазак са једног на други.

Отпева једна зеба, друга, трећа... и жири доноси одлуку.

У америчкој савезној држави Висконсину сваке године се одржава конкурс за најбољег петла. Као победник сматра се онај који кукуриче дуже, учесталије и лепше од других. За прошлогодишњег шампиона био је изабран петао по имену „Црни лепотан“. Његов рекорд: 80 „кукурику“ за пола часа.

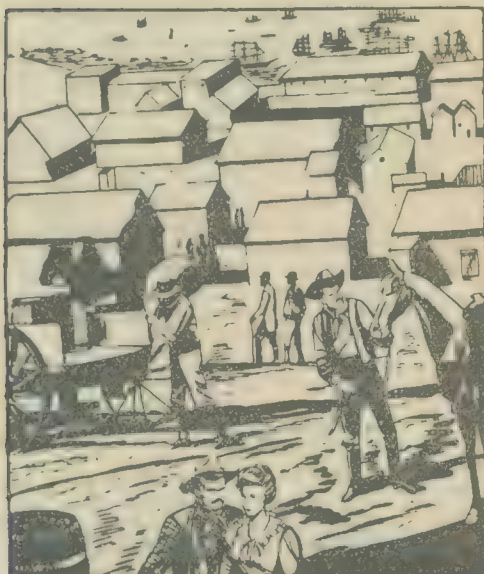
Прошле године три бразилске канаринке добиле су титулу „светских рекордера“ на такмичењу приређеном у време одржавања четвртог међународног конгреса орнитолога у Сан Паолу, у Бразилу. У такмичењу је учествовало 2.400 птица из Аргентине, Енглеске, Француске, Белгије, Швајцарске и Аустралије. Али, бразилске канаринке биле су најбоље и по четврти пут су освојиле прво место.

★ ★

ЈЕДИНИ

Винстон Черчил био је једини човек који није био владар а лик му се налазио на британским поштанским маркама.

КЊИЖЕВНИК БРЕТ ХАРТ

САН ФРАНЦИСКО. „Златна грозница“ 1849. године преобразила је Сан Франциско: од тихог градића досељеника шпанског порекла, створен је напредан и бучан град авантуриста који су масовно навирали са разних страна. Био је то тај нови свет у коме је Брет Харт нашао материјал за своја дела. Префињен, са лепим књижевним образовањем, даровити „источњак“ је на западу сретао незаборавни ликове које је описивао.

НЕПЛОДНЕ ГОДИНЕ. Међутим, прве године у Калифорнији нису биле лаке. Харт је мењао професије: био је учитељ, радио у дрогеријама и обављао разне друге послове Године 1857. добио је место словослагача у листу „Златно доба“. Као графичар почео је да пише песме и кратке приче са тематиком из нове средине. Али ти први радови још увек нису били ни предзнаци његовог каснијег дела које ће га прославити.

НАПРЕДАК. Године 1863. Харт се жени и добија касније бољи посао у ковници новца у Сан Франциску. Уз овај посао је имао више времена за писање. Његове патриотске песме инспирисале су многе припаднике Севера у грађанском рату; оне су почеле да му доносе славу и Брет постаје једна од водећих личности у литерарним круговима Сан Франциска.

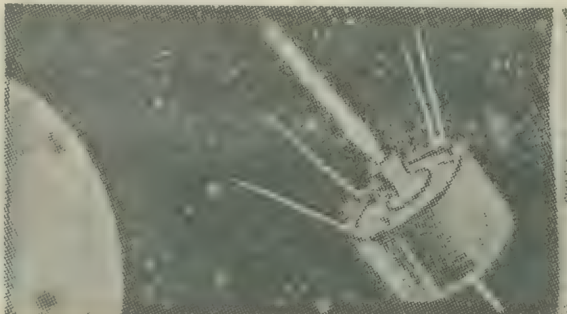

СУДБИНЕ. Литерарни геније Брета Харта дошао је до изражаја тек када је постао уредник новооснованог месечног часописа Оверланд године 1868. Други број овог часописа донео је његово дело „Судбине Роринг Кемпа“. То је била историја напуштеног новорођенчета и његовог утицаја на огрубеле копаче злата. „Судбине“ су означиле Хартову литерарну зрелост.

Из науке и технике

Космонаути у 1965. години

ШТА СЕ МОЖЕ ОЧЕКИВАТИ ОД СОВЈЕТСКИХ И АМЕРИЧКИХ КОСМОНАУТА И ИСТРАЖИВАЧА СВЕМИРА У ОВОЈ ГОДИНИ?

МЕТЕОРОЛОШКИ САТЕЛИТИ ТИРОС И НИМБУС

МАДА смо већ ступили у календарску 1965. годину, за космонауте и астрофизичаре који истражују далека небеска пространства нова космичка година ће почети тек са доласком првих лепих пролећних дана.

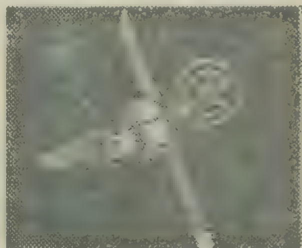
Прошла година била је обележена значајним напорима за боље упознавање и успостављање контакта са најближим планетама Марсом и Венером. Може се рећи да је 1964. година била двострука планетарна година. С пролећа је Венера била врло близу Земљи и у повољним условима за осматрање а с јесени се у таквом положају нашао Марс. И једној и другој планети послати су сателитски весници са Земље. Резултати њихових путовања још нису довољно проучени.

Ова година неће ни изблиза бити тако повољна за планетарна осматрања као прошла. Једино ће Венера у краткотрајном новембарском периоду отворити своје „прозорче" према Земљи. После тога ће тек у децембру 1966. године наступити нови марсовски период. Стога треба очекивати да ће планете ишчезнути из непосредних планова и да ће техничари све своје напоре у овој области усредсредити на припремање велике планетарне 1967. године када ће се Марс и Венера скоро истовремено наћи у најповољнијем положају према Земљи.

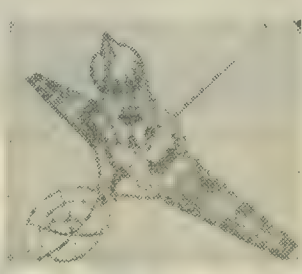
У току ове године очекују се појачани амерички напори за истраживање Месеца помоћу сателита Ренџер. Ренџер VII који је 31. јула прошле године са мале удаљености направио **4.316** фотографија Месеца открио је две врсте каменитог и вулканског тла и две врсте Месечевих кратера, али није одговорио на питање да ли је Месец покривен слојем прашине или не, без чега се не може приступити изградњи кабина којима ће космонаути бити транспортовани на Месец. Очекује се да ће нови ренџери полетети у правцу Месеца већ у марту ове године и да ће се спустити у области Мора тишине и Коперниковог цирка. Резултати фотографисања Ренџера VIII још нису познати. Ако ни они не одговоре на питање о квалитету Месечевог тла, Американци ће се окренути новим пројектима истраживања Месеца помоћу Сирвејера и Оробитера.

Задатак Сирвејера биће да се захваљујући сложеном кочењу ретроракета благо спусте на Месец, фотографишу његове пејзаже и узму узорке тла које ће аутоматски анализирати и помоћу радија послати на Земљу резултате својих анализа. Орбитери ће се лансирати у погодне орбите по којима ће кружити око Месеца и фотографисати га из свих углова. Проучавање њиховог кретања пружиће драгоцене податке о распореду маса у унутрашњости Месеца.

На пољу сателитских метеоролошких истраживања Тироси су одиграли значајну улогу. Они су снимили преко 300.000 фотографија и сада ће их заменити тежи Нимбуси опремљени бољим камерама које омогућују добијање знатно финијих клишеа.

МАРИНЕР

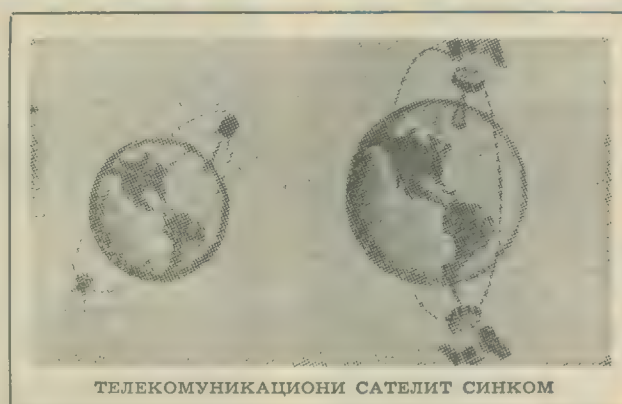

РЕНЏЕР

СИРВЕЈЕР

Међутим, главни резултати очекују се ове године од космонаута који су у току прошле године, изузев зјајног подвига тројице совјетских астронаута који су лансирани у октобру у истој кабини, били потпуно неактивни. Амерички свемирски програм за ову годину предвиђа лансирање већег броја сателита са људском посадом. Американци ће први пут лансирати кабине са двојицом космонаута. Очекује се да ће пионири удруженог космичког лета у САД бити ветеран Грисом који је свој први лет извршио још 1961. године у кабини Меркјури и млади Џон Јанг. Американци предвиђају да ће у току ове године бити извршена три двојна лета њихових космонаута у кабинама Гемини. То значи да ће они послати у орбиту шест људи.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНИ САТЕЛИТ СИНКОМ

И совјетски космонаути ће ове године летети у космичким бродовима такозване друге генерације. То су сателити који неће имати само ракетне уређаје већ и моторе. Они ће моћи да транспортују по неколико космонаута одједном. Са више страна се чуло да ће 1965. година бити велика година совјетских космонаута. Очекује се да ће се њихови летови смењивати убрзаним ритмом.

Нове совјетске кабине су знатно пространије и удобније од америчких кабина типа Гемини. У својим новим космичким бродовима совјетски космонаути ће бити подвргнути летовима дугог трајања чији ће циљ бити испитивање могућности битисања космонаута у космичким бродовима типа Васход у току дужих путовања. У току тих експерименталних путовања пилоти космичких бродова ће извршавати сложене задатке маневрисања и управљања својим летелицама на које се морају навићи као на угодно друмско возило. Тек после низа таквих експеримената совјетским космонаутима ће бити дозвољено да се састану на првом свемирском рандевуу.

Освајање Месеца је задатак који реални совјетски астрофизичари још увек стављају у други план. Њему ће претходити врло велики број летова космичких бродова типа Васход и већих са бројном људском посадом око Месеца по путањама под разним углом и на разним висинама. Совјетски научник Благонравов сматра да прва следећа етапа на путу за освајање Месеца треба да буде слање у орбиту око Земље једне васионске станице-лабораторије са које ће се припремити летови космичких бродова у правцу других небеских тела.

Јазавац

ЈАЗАВАЦ (Meles meles) је занимљива творевина природе. Многи су га људи видели и, унеколико, упознали његову нарав, али мали број људи зна да је јазавац самољубива животиња, неповерљив, намћораст и нерасположен. Има веома добар слух и мирис, слаб вид, јаке канџе, слабе зубе. Он се кроз живот пробија поштено и исправно, колико год то може. Не воли друштво ни животиња ни људи; и још нешто, бадавација је и лenштина.

Углавном биљождер

Јазавац може да буде дуг до 75 сантиметара. Реп му може да буде дугачак до 18 сантиметара, а висина око 30 сантиметара. Стари мужјак се пред зиму угоји и достигне тежину и до 20 килограма. Крзно му је дуго и круто. Боја на леђима је беличастосива помешана са црном, а са стране тела и на репу црвенкаста. На доњој страни и ногама длака је мрка. Глава је бела, али са сваке стране њушке преко ушију и очију налази се црна пруга. Врх носа је црн. Кажу, довољан је један ударац у нос и јазавац је убијен. Младунци се могу припитомити, али одрасли јазавац никад. Јазавац живи на ивицама шума; најрадије у близини плодних поља.

Јазавац је и месождер и биљождер, али претежно биљождер. Од животиња највише воли разне инсекте, пужеве, кишне глисте, младе птице, младе зечеве, пољске мишеве, кртице, гуштере, жабе, змије, а од биљки: корење, печурке, жир, грожђе и тако даље. Нарочито воли бумбарово и зољино саће са ларвама и медом.

Природњаци кажу да је штета коју јазавац наноси много мања него корист коју имају човек и природа од њега. Он уништава многе штеточине, а мања је штеточина него иједна већа звер Европе, а ипак та људи прогоне као вука и лисицу.

Овде ћемо изнети још неколико занимљивости о јазавцу.

Природњак Виктор Хорнунг објавио је нека своја запажања о јазавцу. Већ дуго времена он је примећивао како су испретуране печурке у једној старој боровој шуми у близини Рена. Прво је помислио да су то учиниле веверице. Међутим, једног сунчаног поподнева, затекао је јазавца који је натенане шетао од једне до друге печурке, сваку је њушком обарао, главу и петељку њушио и са уживањем прождирао неке ситнице које је на печурки налазио. Касније се установило да су гљиве биле пуне пужева и ларви разних инсеката. Јазавац је био толико задубљен у ово своје кулинарско уживање да му се природњак приближио на један метар.

Јазавци су данас доста ретки. Човек није толико крив што се број јазаваца смањио, колико страшна зараза која је харала у првој деценији нашег века у читавој Европи.

Стамбени простор

Тело јазавца је изванредно подешено за копање ровова. Он чепрка земљу предњим шапама, гура је испод свог тела уназад, па нагомилану земљу с времена на време задњим делом тела баца у слободан простор.

Готов стан стално проширује и обнавља, али га лако не мења. Он често годинама станује у њему. У многим пределима јазавац има зимски и летњи стан. Често се поред његове простране грађевине налази мања просторија за „децу" која расту и коју родитељи уједима терају од себе чим могу да стану на властите ноге.

Лисица често сматра да јазавац има сувише „стамбеног" простора. Пошто је дрска, она једноставно присваја један део за себе. У таквом случају јазавац затвори све ходнике који воде у лисичији део, ако већ не може да истера овог досадног подстанара.

Многи ловци посматрали су како јазавац истерује из свог стана лисицу опробаним методом: смрадом. Наиме, он поседује жлезду која лучи смрдљиву течност која смета сваком другом створењу осим њему.

Када ловац наиђе на неку јазбину, он одмах зна коме припада. Док лисице воле голе зидове, јазавац облаже свој стан лишћем или сеном да буде постеља мека. Ако има потомства он набавља други материјал: папрат, коју, ако је потребно сатима тражи. Изгледа да папрат код јазаваца игра исту улогу као код човека пелене. Јазавци су врло чисте животиње. Они у близини стана ископају јаму коју користе као тоалет, па се њиме и „деца" служе чим почну да трче. Јазавац често обнавља намештај своје спаваће собе, а то може да ради само кад је време суво. Он два пута недељно износи старо сено и траву напоље и уноси ново. Тако ради годинама; док му не дође крај.

Човек — непријатељ број 1

Јазавац има много непријатеља, али му је највећи човек. Овај употребљава нарочито подмукле методе да га ухвати. Служи се са три оруђа: псом, лопатом и пушком.

Познато је да се кривоноги пас дакл одгаја нарочито за лов на јазавце. Кад се ови пси увуку у јазавчеву зграду упуштају се у борбу чији се исход не може увек сагледати. Само млади и неискусни јазавци беже у паничном страху када се нападач лајући приближи. Старији се збију било где у ходнику, окрену леђа псу и чекају шта ће се десити. Искусан пас неће тада напасти јазавца. Он само почне да лаје и тиме да знак ловцима, па онда чека њихову помоћ. Горе на земљи изнад јазбине леже ловци са ухом приљубљеним на земљу и ослушкују из кога правца долази лавеж пса. Када то установе, онда почну да копају на том месту.

Међутим, млади и неискусни пси нападају пре него што им дође помоћ. Није никаква уметност зграбити јазавца позади, али неопрезан пас не зна шта га чека. Јазавац се муњевито окрене у рову и уједе пса, па овај бежи главом без обзира уколико може.

Тешко псу, ако искусан јазавац почне да се бори. Треба знати да сви ходници не воде у слободу и да се пас не може да повуче. Јазавац увек гледа да натера пса у ћорсокак. Када противник не може више ни напред ни натраг јазавац је пребродио најгоре. Он и не помишља да се приближи псу. Он једноставно запуши ходнике земљом и пусти непријатеља да се угуши. Често приликом откопавања јазавчеве јазбине ловци нађу скелет пса.

Јазавац је животиња о којој су написане многе књиге, али је и сад за научнике унеколико тајна. Његове животне навике још нису сасвим познате. Њега и данас обавијају приче у које човек не зна да ли да верује или да их сврста у царство легенди. У литератури се понекад спомиње „самрни крик" јазавца који умире. Тај крик спомиње се и у причама старих ловаца. Понеки кажу да су чули једном или два пута у животу тај крик. После тога ловац који је чуо тај крик не убија јазавце, јер је тај крик био сувише очајан и сувише је људски звучао...

ИЗА КУЛИСА ЛУВРА

КАКО СУ СТИЦАНА ВЕЛИКА МУЗЕЈСКА БОГАТСТВА

ВЕЛИКА СФИНГА ФАРАОНА АМЕНЕМХАТА III

У РИЗНИЦАМА најлепшег и највећег музеја на свету налази се преко 200.000 ремек-дела непроцењиве вредности. Баснословна вредност тог уметничког блага најбоље се види на примеру кипа Милоске Венере, који је недавно био отпремљен у Јапан. У пратњи седам полицијских аутомобила, скулптура је имала обезбеђење као најбоље чувана краљица, али је музејске власти уопште нису осигурале. Њена вредност је оцењена као баснословна и ниједна осигуравајућа компанија не би могла под таквим условима да је осигура.

У Лувру се налази 78.500 уметничких дела оријенталне антике, 35.000 из старог Египта, преко 75.000 старогрчких и римских ремек-дела, више од 6.000 слика, 2.250 скулптура и 12.000 разних других уметничких предмета.

Претежан део уметничког блага Лувра као и других највећих светских музеја представљају дарови држава, мецена и краљева. Тако је Мазарен даровао Лувру своје најлепше Рафаеле, Тицијане, Коређе и Карађе, док је краљ сунце поклонио музеју 101 слику и 5542 цртежа. Република Венеција даровала је Лувру чувену слику „Вечера код Симона" од Веронеза, Абдул Хамид једну од најлепших сумерских ваза, а мексикански милијардер Карлос де Бестеги колекцију дивних Гојиних слика. Данас постоји Друштво пријатеља Лувра у које су учлањени страни и француски пријатељи уметности и мецене који даровима и финансијски обилато помажу Лувр у стицању нових уметничких експоната. Мада уметнички савет Лувра окупља највеће музејске и уметничке експерте, често се догађа да његов академски укус не иде укорак са временом што је музеју у неколико махова причинило огромне штете. Тако је сликар Густав Кајбот 1894. године оставио Лувру 40 изванредних дела импресиониста чије је слике савремена критика називала „уметничким смећем". Лувр је одбио да прими из те колекције једног Манеа, осам Монеа, два Реноара, три Сислија и осам Пикасоа. Сва та дела враћена су наследницима који су их касније продали док су преостала изложена у Лувру тек 1926. године!

Збирку француског колекционара Исака де Камонда у којој су се такође налазила изврсна дела импресиониста Лувр је 1908. године примио само због тога што је у њој било стилског намештаја из XVIII века а дародавац је условио свој легат његовим неподељеним прихватањем.

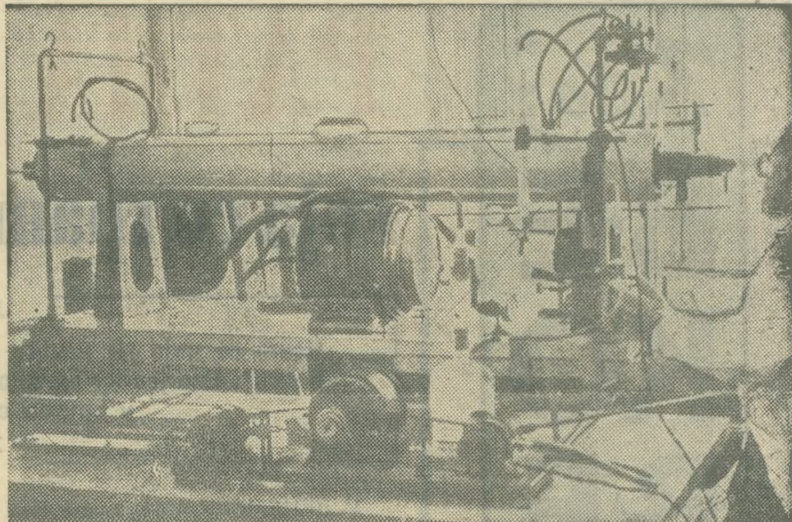
Многа ремек-дела из Лувра добијена су пљачком краљева и војсковођа док су друга изнуђена од малих држава и нејаких народа снагом француског оружја и ауторитета. На тај начин је Француска дошла у посед најдрагоценије скулптуре, Милоске Венере. Кип је 1820. године открио на својој њиви грчки сељак Јоргос са острва Милоса које се тада налазило под турском влашћу. Француски племић Марцелус који је одмах запазио несвакидашњу лепоту Венериног кипа откупио је статуу од неупућеног сељака за мале паре. Када је Марцелус дошао бродом да преузме аквизицију Јоргос је одбио да му је изручи нудећи му повраћај новца. У међувремену он је нашао једног грчког свештеника који му је плаћао неколико пута вишу цену за кип. Тада су на сцену ступили француски морнари који су сељаку силом отели кип. Неколико дана касније Венера је заузела своје место у Лувру. На сличан начин је Британски музеј дошао у посед значајних фрагмената атинског Партенона.

Први грчки парламент био је принуђен да „у знак захвалности" Француској за помоћ у ослободилачком рату поклони олимпијске Метопе док је Велику Сфингу која представља фараона Аменемхата II из XX века пре наше ере Шамполион откупио од страних дипломата који су је буквално опљачкали у Египту.

Још и данас Лувр и други светски музеји откупљују за мале паре многа уметничка дела која су на Средњем и Блиском истоку опљачкали шпекуланти уметничким драгоценостима и студенти који долазе у Европу да студирају. Стога су разумљиве мере грчке и египатске владе које су забраниле извоз и изношење било каквих уметничких предмета из земље.

Многа уметничка дела која се данас налазе у Лувру добијена су конфискацијом добара од аристократа, манастира и цркава за време револуције. Најзад, Лувр има права по закону увек на последњу реч на свим јавним распродајама и приликом сваке трансакције уметничких дела. Сваки продавац дужан је да прода представнику Лувра уметничко дело по цени коју је уговорио са купцем, а купац је обавезан да уступи Лувру слику или кип по цени коју је платио продавцу.

Планина Јунгфрау висока је 4.158 метара. Испод самих врхова ове планине налази се железничка пруга, која је пуштена у саобраћај 1912. године. На платоу Јунгфрау подигнуто је јединствено хотелско насеље. Ту се налази највиши европски метеоролошки институт

НАЈВИШЕ НАСЕЉЕ У ЕВРОПИ

ПРОЈЕКТИ за изградњу железничке пруге испод самог врха планине Јунгфрау потичу још из 1880. године. Први радови су почели 27. јула 1896. године. Пруга — чија се последња станица налази на висини од 3.454 метра, свечано је пуштена у саобраћај 1. августа 1912. године. У то време то је била највиша железничка пруга на свету.

Изградња овакве пруге, на којој две електричне локомотиве узбрдо вуку а низбрдо коче два вагона, представљала је у оно време јединствен подвиг коме се дивио цео свет. Данас у свету постоји још неколико железничких пруга на већој висини (у Боливији Перуу, Чилеу, САД-у итд.)

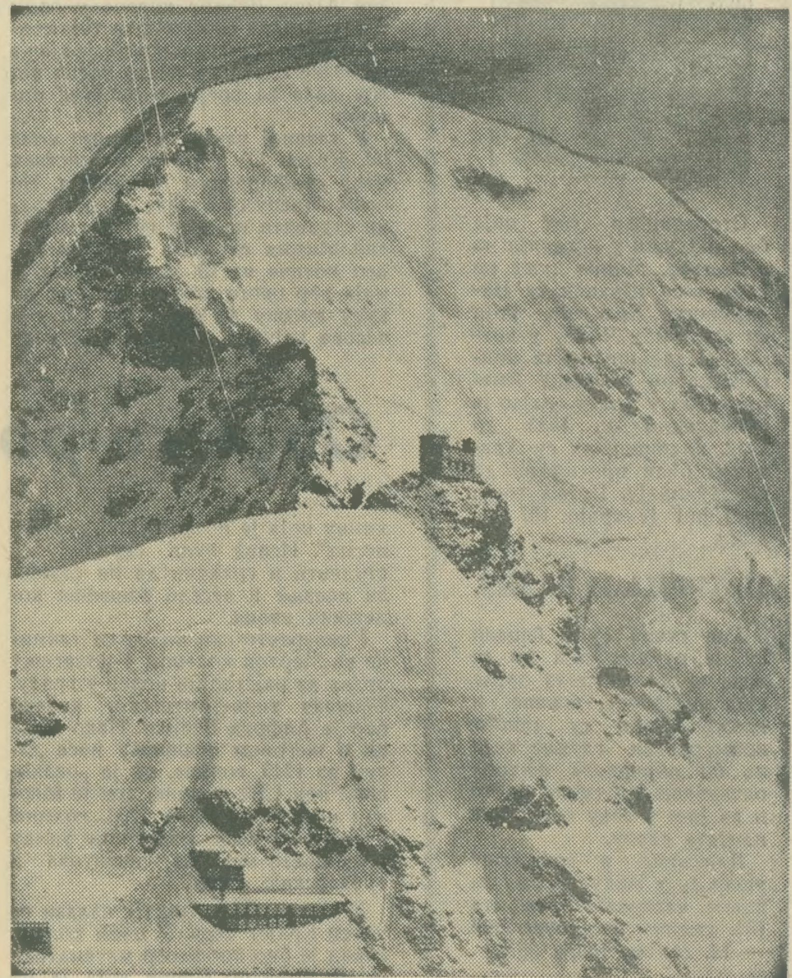
Међутим, захваљујући железничкој прузи која води на Јунгфрау испод његових врхова подигнуто је највише насеље у Европи и велики хотелски центар. Први хотел саграђен је одмах после отварања железничке пруге. Данас је луксузно уређен и преко целе године посећен. Лево и десно од њега налази се још неколико модерних хотела.

У непосредној близини хотела налази се јединствен „ледени дворац" — велико клизалиште у пространој пећини коју danonoћно осветљавају стотине сијалица. Клизачи шарају по равној леденој површини разне фигуре окружени вечитим ледом. У ствари то је вештачка пећина изгубљена у глечеру 20 метара испод површине снега. Испод самих хотела суновратно се спуштају ледене падине глечера Алеч, највећег у Европи.

На једној усамљеној стени познатој под именом „Орловско гнездо", неколико десетина метара изнад платоа на коме су подигнути хотели, налази се највиши институт за метеоролошка истраживања на свету. У овом институту упркос малих соба и скромног комфора често се сакупља елита европских научника. Њихову научничку радозналост поред осталог привлаче и космички зраци.

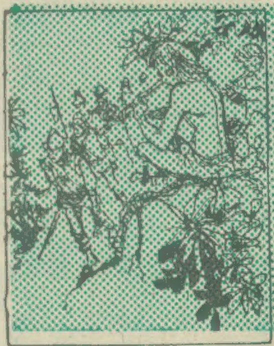
Највише насеље у Европи добија електричну енергију од хидроелектричне централе подигнуте на суседним падинама. Железничка пруга за Јунгфрау троши годишње 30 милиона киловат-часова електричне енергије.

НАШИ СНИМЦИ — ОДОЗГО НАДОЛЕ — ПРИКАЗУЈУ: 1) У МЕТЕОРОЛОШКОМ ИНСТИТУТУ. 2) ПОСЛЕДЊА СТАНИЦА. 3) ШЕТЊА КРОЗ ПРЕДЕЛЕ ПЛАНИНЕ ЈУНГФРАУ. 4) МЕТЕОРОЛОШКИ ИНСТИТУТ (горе) И ХОТЕЛ (доле)

Кроз ВЕКОВЕ

ПРВИ ПРОСПЕКТИ

Сматра се да су се први туристички проспекти појавили у 8. веку. Када је франачки краљ Карло Велики (742—814) успоставио пријатељске везе с багдадским калифом Харун-ал-Рашидом, дошло је до првих, додуше веома ретких, путовања француских племића и дворана у Палестину и друге земље Мале Азије. Приликом тих путовања путнике су снабдевали својеврсним приручницима с кратким подацима о маршрути и растојањима између појединих градова. Касније су у те проспекте почели уносити и подробнија обавештења: о могућностима за преноћиште и набављање одморних коња, о клими и знаменитостима разних земаља. Тако су се појавили туристички проспекти.

Први организатори међународног туризма били су трговци из Ђенове, Пизе, Аугсбурга и Нирнберга.

НАЈДУЖИ РАТ

Стогодишњи рат није био најдужи у историји човечанства. Много дуже ратовали су Шпанци са Индијанцима Аракуана који су живели у Чилеу у време најезде шпанских конквистадора у Јужну Америку. Рат у Чилеу трајао је непрекидно од 1535. до 1722. године када су Аракуани били присиљени да капитулирају. Према томе, овај рат је трајо 187 година.

НАГРАДА И КАЗНА

Још стари Грци бацали су на глумце чија им се игра не би свидела зреле смокве, јабуке, шљиве и грожђе. Грци су такође приморавали глумце који не би оправдали њихова очекивања да скину маске и да још у току представе напусте сцену.

Пљескање и звиждање ушли су у моду у Риму за време владавине Августа (63. године пре наше ере — 14. година наше ере).

РАТНА СРЕЋА

која се граничи са чудом

Често се чује да некога за време рата није „хтео метак". Ево једног од многих примера који се десио у другом светском рату.

НИЈЕДНОМ РАЊЕН, А КРАЈ РАТА ИПАК ДОЧЕКАО У БОЛНИЦИ

У ДЕЦЕМБРУ 1944. године Немци су предузели своју чувену офанзиву познату као Рундштетова офанзива. Том приликом Немци су убацили 250.000 војника и око хиљаду тенкова на фронт који се простирао на око 100 километара у Арденској шуми.

У почетку су Немци имали успеха захваљујући изненађењу и ниској температури тако да су направили више џепова изолујући неке мање америчке јединице.

У таквој једној ситуацији нашао се потпоручник Ралф Хук који је био одсечен са 60 војника. Како су све старешине изгинуле, он је био једини официр, те је постао старешина. Потпоручник Хук припадао је деветој оклопној дивизији која је била скоро потпуно разбијена за време тог напада.

Потпуно опкољен са својим људима код малог места Валбилиг Хук је морао да бира или да се преда или да покуша да се пробије ка западу где су се налазиле савезничке јединице. Хук је изабрао ово друго, мада је то представљало праву лудост, јер прилично велики снег није дозвољавао да се удаљавају са путева на којима су се скоро стално кретали немачки војници и тенкови.

Али тек што су кренули са својих положаја, Хука и његове другове напала је једна група у којој је било 200 Немаца и шест тенкова. Пуних пет часова Хук је са својим људима одолевао непријатељу. Том приликом уништио је три тенка. Када је пао мрак, он је са друговима успео да се извуче.

Захваљујући само невероватној храбрости и срећи самог Хука, који је ишао од човека до човека и привлачио се немачким тенковима подмећући бомбе, група није била уништена.

Том приликом Хуково одело било је потпуно избушено мецима, тако да није било нигде површине од пет сантиметара која није била пробијена или окрзнута метком. Од свих тих безбројних метака само га је један огребао по листу десне ноге. Његови људи нису тако срећно прошли, јер их је осам погинуло и преко 20 било рањено.

Међутим, то није била једина прилике где метак није хтео Хука. Само неколико дана, пошто се срећно извукао из немачког обруча са свега двадесетак својих војника, Хук је добио један врло важан задатак. У то време Немци су опколили 101. ваздухопловну дивизију у Белгији код вароши Бастоњ. Хук је морао да се пробије до опкољене вароши и преда наређење команданту дивизије.

Његов командант дивизије га је позвао и рекао му:

— Како знаш, али ово писмо мораш предати генералу Кекалифу у Бастоњу. Ако те Немци заробе, писмо мораш или спалити или прогутати. Да би пре стигао узми један џип и двоја оклопна кола да те прате. Када дођеш близу вароши снађи се како знаш...

Хук је предао писмо ономе коме је било намењено, али и тада је имао невероватну срећу. Пробијајући се ноћу кроз немачке линије привукао је на себе и немачку и савезничку ватру. Па ипак, мада је поново скоро био сав изрешетан, Хуку је само окрзнуто уво. Када га је доцније видео генерал Патон, чијој је армији Хук припадао, рекао је:

— Видео сам много чуда у рату, али ово је чудо над чудима.

Када га је генерал Патон лично одликовао за храброст он је смејући се одговорио:

— Све време рата ја сам избегавао да ми не би неки метак погодио. Имао сам једини циљ у овом рату а то је да останем жив; све остало није важно...

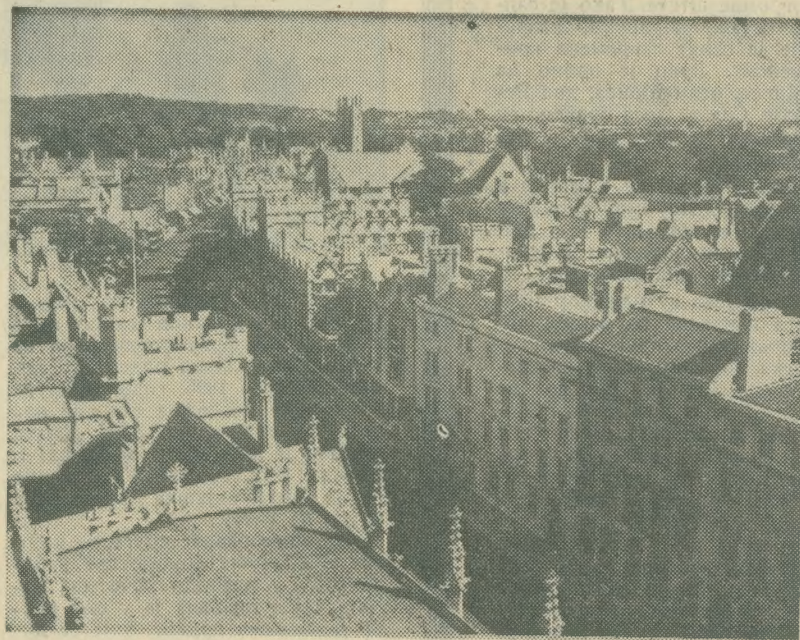
Хук вероватно никад није имао више среће него у пролеће 1945. године када су савезничке снаге биле дубоко продрле у саму Немачку. Хук је био поручник и налазио се на челу јединице која се пробила преко моста код Ремагена. Том приликом он је имао на свом шињелу „само" 45 рупа. Међутим, чим су прешли мост, Хук је био одређен у патролу са још три војника. Возили су се у џипу. Немци су скоро свуда поставили своје снајпере који су скривени на дрвећу или иза неког џбуна убијали савезничке војнике.

Пролазећи кроз једну шуму, која је по њиховој оцени била потпуно празна, одједном су чули пуцњаву. Али пре него што су дошли к себи, меци су почели да ударају по шлему поручника Хука. Војници из његове пратње успели су да скину снајпере са дрвета а онда су се обратили свом поручнику. Имали су шта да виде. Поручникова глава била је сва крвава. Шест рупа било је на шлему: три спреда, а три на задњој страни. Кад су почели да превијају поручника Хука видели су да то нису биле опасне ране јер је била повређена само кожа тако да је већ сутрадан Хук поново био на челу своје јединице. Само да су меци скренули пола сантиметра ка центру главе Хуку не би било опаса.

Па ипак, Хук није изишао из рата без повреде. Оно што нису учинили немачки меци, учинио је сам Хук. Приликом једног искакања из џипа он је пао и сломио ногу. Тако је ипак крај рата дочекао у болници.

Овде се родила Алиса

ОКСФОРД је град где се средњи век меша са модерним временом, где у пијачне дане фармери из удаљенијих срезова долазе да расправљају о млечним кравама и где дуж улице, која је позната под именом Хај, студенти ћаскају о интерним питањима универзитетског живота.

Оксфорд је град у коме се становништво од 106.000 повећава за нових 9.000 за време школске године. У њему река Темза носи назив Ајзис. Већина колеџа у овом граду отвара своја врата туристима после подне за време трајања школске године, а често преко целог дана за време годишњег одмора.

У главној улици се налазе колеџи. Колеџ Ол солс је јединствен међу оксфордским колеџима. На овом колеџу се налазе дипломирани студенти који су ту због постдипломских студија. Медлин колеџ потиче из 15. века. Сваког 1. маја хор овога колеџа пење се на кулу високу 44 метра да би у 6 часова изјутра отпевао латинску химну која је позната као „мајска песма". Испод куле скупљају се студенти и грађани да би слушали певање и весело звоњење колешких звона.

Универзитетски колеџ се такмичи са Мертон колеџом у полагању права на најстарији колеџ у граду. Оснивач универзитетског колеџа био је Алфред Велики. Иако подаци о његовом оснивању носе датум из 1249. године, он је „озакоњен" тек 1280. године, док је Мертон колеџ озакоњен 1264. године.

Сиђите у било коју живу улицу и видећете мешање плаштова и грађанских одела.

У Улици Сент Олдајт налази се колеџ Крајст черч. У овом колеџу некад је био професор математике Џ. Л. Доџсон. Приче које је он причао Алиси, малој кћерки декана Лидела, — издао је под насловом „Алисине пустоловине у земљи чуда" и „Алиса кроз огледало", служећи се псеудонимом Луис Карол. Продавница која је тако живо описана у „Алиси кроз огледало" и данас се може видети у Улици Сент Олдајт број 83.

Важан дан за сколастични Оксфорд пада у јуну — „у среду, девете недеље од почетка редовног семестра у Тринити колеџу. „То је Дан Енкеније када Оксфорд додељује почасне докторате истакнутим личностима.

Али нису сви значајни дани у години Оксфорда везани за универзитетски живот. Већ 800 година, скоро без прекида, у улицама Сент Џајлс и Модлин почетком септембра одржава се вашар Сент Џајлса. Ту су вашарске представе, ту је сва ведрина и забава једног професионалног енглеског вашара који се одржава изван старих зидина оксфордског града. Значајну улогу у Оксфорду имају и његови музеји и библиотеке. Бодлијенска библиотека основана је у 14. веку. Она данас има преко милион књига.

Године 1942. једна група оксфордских грађана сакупила се и одлучила да се олакшају патње у Грчкој. Они су основали Оксфордски комитет за уклањање глади. Ове године комитет је одлучио да сакупи 3 милиона фунти стерлинга и да тиме помогне оне који су гладни и живе у немаштини у било ком делу света, да се финансирају пројекти трајне вредности у земљама у развоју широм света, а кад год дође до великих људских катастрофа, као што је страшни земљотрес у Скопљу, оксфордски комитет је једна од првих организација која пружа помоћ.

Паликућа - ватрогасац

Едвард Фарлеј, запослен у једном њујоршком ресторану, био је вероватно један од најчуднијих паликућа на свету. Желећи да се на неки начин прослави, Фарлеј је подметнуо неколико пожара у којима је готово до темеља изгорело неколико грандиозних зграда. За своје преступе, Фарлеј је недавно одговарао пред судом.

Подмећући пожаре, он се није задовољавао само „славом" паликуће, већ је поставио себи као циљ да се истакне и на херојском пољу: у гашењу тих истих пожара и спасавању људи који живе у зградама које је он запалио. Тај циљ Фарлеј је и остварио: 27 година уживао је славу правог хероја као најбољи и најсавеснији члан добровољног ватрогасног друштва. Приликом великих пожара он је на место несреће стизао први, чинио је чуда од храбрости и не једном задивио је остале ватрогасце својом неустрашивошћу. Листови су писали о људима које је он спасао, о ранама и опекотинама које је овај херој-добровољац задобио гасећи пожаре. Рачуна се да је Фарлеј подметнуо око стотину пожара. На суду је признао све и изјавио: „Желео сам да будем херој и извршио сам више подвига од многих знаменитих војсковођа".

Обавештајну службу интересује све...

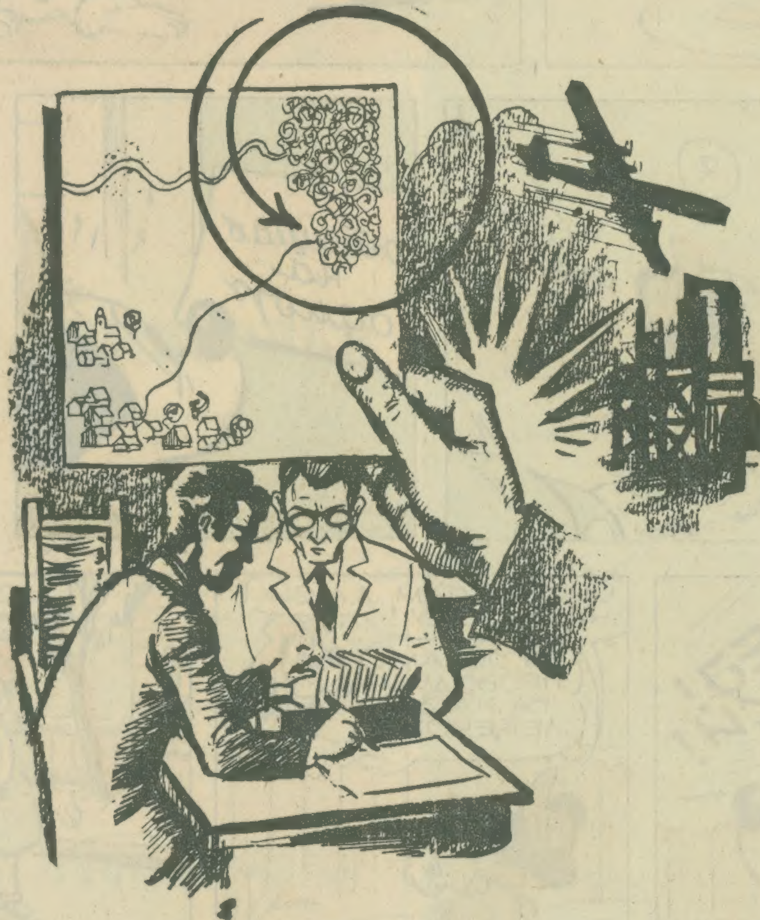
ОВАЈ ДОГАЂАЈ збио се за време другог светског рата.

Уочи инвазије савезничких армија, Немци су, увиђајући да ће њихов положај ускоро постати безизлазан, објавили тоталну мобилизацију. У фабрикама ратног материјала жене су потпуно замениле мушкарце. Свакодневно су објављивани све нови и нови извештаји о „варварским нападима на мирно немачко становништво"; то је дејствовала савезничка авијација.

Да би своје фабрике заштитили од ваздушних напада, Немци су их смештали на најразличитија места и брижљиво маскирали.

Али, може ли се све предвидети?

Једном је неколико немачких девојака, које су радиле у једној од таквих фабрика закамуфлираних у шуми, одлучило да скрати свој свакодневни пут одласка на посао: оне су, уместо обичним путем, кренуле преко поља. То је омогућило енглеској авијацији да открије положај тајне фабрике и већ после неколико дана енглески бомбардери су је уништили. Али, том подухвату претходила је таква детаљна анализа на изглед најразличитијих података каква би обичном човеку изгледала потпуно невероватна.

Енглеска обавештајна служба дошла је до обавештења која су сама за себе била потпуно безначајна и која на први поглед нису имала никакве везе.

За време једног окршаја са Ромеловим војницима, код једног погинулог Немца било је нађено писмо од жене. Између осталог, она је писала: „Сад радим, такво је наређење за све, али радим само пола дана".

То писмо је дошло из једног малог града. Назовимо га Мителбург. Из писма је обавештајна служба извукла закључак да, пошто жени дозвољавају непун радни дан, фабрика највероватније још не ради пуним капацитетом. Садржина писма била је проанализирана и оно је унето у картотеку. Писму нису придали нарочити значај и оно је остало да чека свој час...

Понекад је такво „чекање" бескорисно. Али, овог пута било је другачије. Савезнички агент који је радио у Немачкој сигнализирао је да у Мителбургу багери чисте дно реке.

Прошло је још неколико седмица. Стигла је трећа информација, но овај пут из Аргентине. Из ње се дознало да је представник једне келнске трговачке фирме у разговору с једним од својих јужноамеричких клијената затражио одгађање испоруке прецизних апарата који су израђивани у Немачкој

— Будите спокојни, добићете све што вам је потребно, али наша нова фабрика још није сасвим готова — изјавио је.

Узбуна!

Овог пута обавештајна служба је наћулила уши: било је познато да је фабрика која је израђивала те инструменте била порушена за време бомбардовања. На старом месту није била обновљена нити је било икаквих података да је подижу на неком другом.

Из читаве хрпе информација што су пристизале из разних крајева Немачке, искусни обавештајац извукао је, рекло би се, сасвим безначајну чињеницу. Немачка агентура у Милану која се бавила транспортовањем италијанских радника у Немачку, почела је да тражи квалификоване раднике за прецизну механику. Изненада је стигло још једно обавештење. У једном броју листа „Мителбуршке новине", који је некако доспео у Лондон, била је објављена вест о премештању споменика са Пијачног трга. Свега неколико редака обавештења иза којих је долазило саопштење да ће по завршетку рата споменик бити враћен на старо место.

Зашто је требало премештати споменик? И зашто само док траје рат? Постоји ли каква веза између тога и чишћења речног дна? Шта се догађа у Мителбургу?

Тешко је било одговорити на сва та питања. Али, ствар је била откривена и морала се довршити. Било је потребно по сваку цену добити допунска обавештења. Потражити их из Аргентине. Обавештајци на терену прочачкали су да представник келнске фирме добија писма из Мителбурга. Опет Мителбург!

Можда се фабрика коју су савезнички бомбардери уништили подиже баш у овом граду? Дато је наређење да се град и околина сниме из авиона.

И ево одговора стручњака:

„Изглед града није се изменио, али је ишчезао споменик с трга и саграђен је нов кеј поред реке. Споменик је уклоњен да не омета транспорт до кеја."

Сумње више није било! У Мителбургу се подиже фабрика. Али, где се тачно налази? Енглески пилоти-извиђачи поново су снимили град, стручњаци су још једном консултовани. Они су милиметар по милиметар испитивали градски и приградски пејзаж Мителбурга. Град је са три стране окружен шумом и фабрика се, по свој прилици, налазила негде у шуми. И ево на једној фотографији нова појединост: једва приметна стазица у пољу које није било на ранијим снимцима. Стазица се губила у шуми.

Тако су младе раднице које су одлазиле на посао најкраћим путем помогле Енглезима да открију да раде у брижљиво камуфлираној фабрици.

„То је ту..." — изјавио је официр коме је било наложено да открије где се тачно фабрика налази. Микроскопска анализа фотографије открила је у густој шуми трагове камуфлаже. После неколико ноћи над Мителбургом се најпре чуо шум мотора, затим се разлегла експлозија бомби и фабрика у шуми нестала је у пламену.

Јесте ли већ чули да...

...захваљујући новом методу у грађевинарству, једна шведска фирма са-

градила је недавно у Милвокију, у САД, стамбену зграду од 25 спратова за свега 28 радних дана.

...за доручак стари Римљани су обично умакали хлеб у вино.

...кожа неких морских паса, када се уштави, употребљава се код неких на

рода за превлачење балчака и ручице оружја.

...у једној кошници обично има 50.000 пчела радилица. За време добре

„паше" једна таква кошница може за дан да сакупи око 3 килограма меда.

...у данашњем Тајланду, где се једна врста белих слонова сматра за божанство, слон је једно време вршио и дужност џелата. Осуђеног на смрт, добро свезаног, ставили би на једну платформу, а за-

тим би пуштали слона да га својим тешким ногама згњечи.

★★★

ЦИПЕЛЕ ЗА ХОДАЊЕ ПО ТАВАНИЦИ

ЈЕДАН француски новатор изумео је јединствену обућу помоћу које се може ходати по таваници или по било којој другој равној, гвозденој површини са главом окренутом наниже. Изум је већ снимљен и приказан на телевизији а видело га је 12 милиона одушевљених гледалаца. Међутим, циљ „мувљег хода" није да буде вашарска атракција која узбуђује гледаоце, већ да корисно послужи за разне ситуације у којима се могу наћи космонаути у свемирској летелици.

На ђоновима ципела за ходање са главом окренутом надоле налазе се снажни електро-магнети. На први поглед рекло би се да је довољно да њихова магнетска сила буде једнака тежини човековог тела или нешто јача. Међутим, не треба заборавити да су могући трзаји који имају дејство једнако повећавању тежине тела.

Да би се избегло неочекивано откидање тела са своје металне подлоге свако стопало садржи у свом алуминијумском диску 18 група магнета који развијају огромну привлачну снагу од 300 килограма. То значи да је магнетока привлачна снага само на једном стопалу пет пута већа од просечне тежине људског тела.

Међутим, са овако великом привлачном силом у ногама човеч би се нашао прикован главом окренутом на више и не би могао да начини ниједан корак. Да би се могло ходати и по таваници конструктор Карпантје је из сваког магнетног диска извео по један кабл који човек који хода држи у својим шакама. Зависно од тога колико се снажно повуче, слабије или јаче, кабл слабије или јаче неутрализује привлачну магнетску силу што омогућује да се нога полигне са мање или више напора. Наравно, необучени шетач треба добро да пази да не повуче истовремено оба кабла. Први ексерименти су показали да није тешко научити технику „мувљег хода".

МАСКЕ ЗА САОБРАЋАЈЦЕ

Лако је аутомобилистима који за читаво време вожње испусне гасове из својих кола остављају иза себе!

Међутим, саобраћајцима који стоје на раскрсницама прометних улица увек прети опасност од тровања гасовима који у многим великим градовима Европе загађују атмосферу.

У граду Констанци, на граници између Немачке и Швајцарске, кроз који свакодневно прођу хиљаде аутомобила, цариници и саобраћајци обавезно носе на лицу маску с кисеоником.

Мале занимљивости

У Европи су новчанице ушле у редовну употребу: у Амстердаму 1609, у Хамбургу 1629, у Ротердаму 1665, у Лондону 1694. године.

*

Осамдесет хиљада радника и службеника долази свакодневно из предграђа Париза у престоницу на посао, а око 100.000 Парижана одлазе да би радили у предграђу.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ

ОДГОВОРИ

Нестали новчић

Крађу је извршио Ценик. Пошто је узео новчић он је избрисао отиске прстију. Јер, да је преступник који од браће Девида Липарта он не би имао потребе да уклања отиске прстију јер је природно да су у соби и на стварима којима се они свакодневно служе налазе и отисци њихових прстију.

Манијак у музеју

Инспектор сумња на жену. Иако он није казао на који је начин обавештен да ће крађа бити извршена, она, излажући своје мишљење, каже: „Мислим да вам је сам лопов упутио телеграм..." Да га није упутила лично, она не би могла да зна за њега.

Загонетка без преступа

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) рима, слик, 5) врста минерала, 9) чувени руски композитор („Борис Годунов"), 10) показна заменица, 11) боксерско борилиште, 12) иницијали америчког књижевника („Америчка трагедија"), 13) назив, 15) слово латинице, 16) оквир, 18, староримски поздрав, 20) речна и морска животиња, 22) кретање кроз ваздух, 24) тканина, 26) животиња из реда бубоједа, 27) острво у Јадранском мору, 29) холандски шаховски велемајстор, 31) телефонски позив, 33) иницијали нашег познатог композитора и диригента („Охридска легенда), 35) женски певачки глас, 37) лична заменица, 38) староседелац Балканског полуострва, 40) град у Француској, 42) исправка, 43) врста четинара, 44) притока Западне Мораве.

Усправно: 1) преглед, 2) део боксерског меча, 3) инсект из фамилије опнокрилаца, 4) упитна заменица, 5) материјал за ложење, 6) домаћа животиња (множ.), 7) кожно обољење, 8) врста угља, 14) познати енглески физичар (19. век), 17) рибарско оруђе (множ.), 19) пропелер, 21) першун, 23) слово латинице, 24) хемијски знак за телур, 25) лична заменица, 26) дрво из фамилије врба, 28) француски песник из доба ренесансе (Пјер де), 30) индустријски град у Босни, 32) река у Француској, 34) хемијски елемент, 36) француски филмски стваралац (Жак), 39) језеро у Северној Америци, 41) ивица.

1	2	3	4		5	6	7	8
9								
10				■	11			
12		■	13	14		■	15	
16		17	■	18		19	■	
	■	20	21		■	22	23	
	24				25			
26			■	27			■	28
	■	29	30		■	31	32	
33	34	■	35		36	■	37	
38		39		■	40	41		
42								
43					44			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Новак, 6) Бетовен, 8) ало, 9) лоб, 11)Беневенте, 14) ај, 15) лик, 16) ес, 17) Краљ, 19) ас, 20) он, 21) ок, 22) Уб, 23) идол, 25) од, 26) Ена, 27) Ин, 29) Симфонија, 32) ено, 33) кер, 34) ермитраж, 37) житар.

Усправно: 1) неон, 2) от, 3) водвиљ, 4) (А)лександар (В) учо), 5) Келн, 6) Блејк, 7) нотес, 8) аба, 10) бес, 12) елан, 13) Ек, 18) роб, 19) ако, 21) одан, 22) Удине, 23) инозит, 24) Лијеж, 25) осе, 26) еф, 28) нар, 30) морж, 31) Икар, 35) ми, 36) та.

МИКИ

by Walt Disney

ГЛЕ! ШИЉА ЈЕ ЗАБОРАВИО СВОЈ ШЕШИР!

ПЛУТОНЕ, ДОЂИДЕР ЧАСКОМ!

НИСАМ НИ-КАД ДОСАД ПРИМЕТИО ДА ТОЛИКО ЛИЧИШ НА ШИЉУ!

ЗИМА ЈЕ! МОРАМ МУ ВРАТИТИ ШЕШИР!

?

ШИЉА

ОТИШАО НА ОДМОР

© 1964 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЧУДНО! ОБИЧНО МЕ ОБАВЕСТИ ПРЕ НО ШТО ОТПУТУЈЕ!

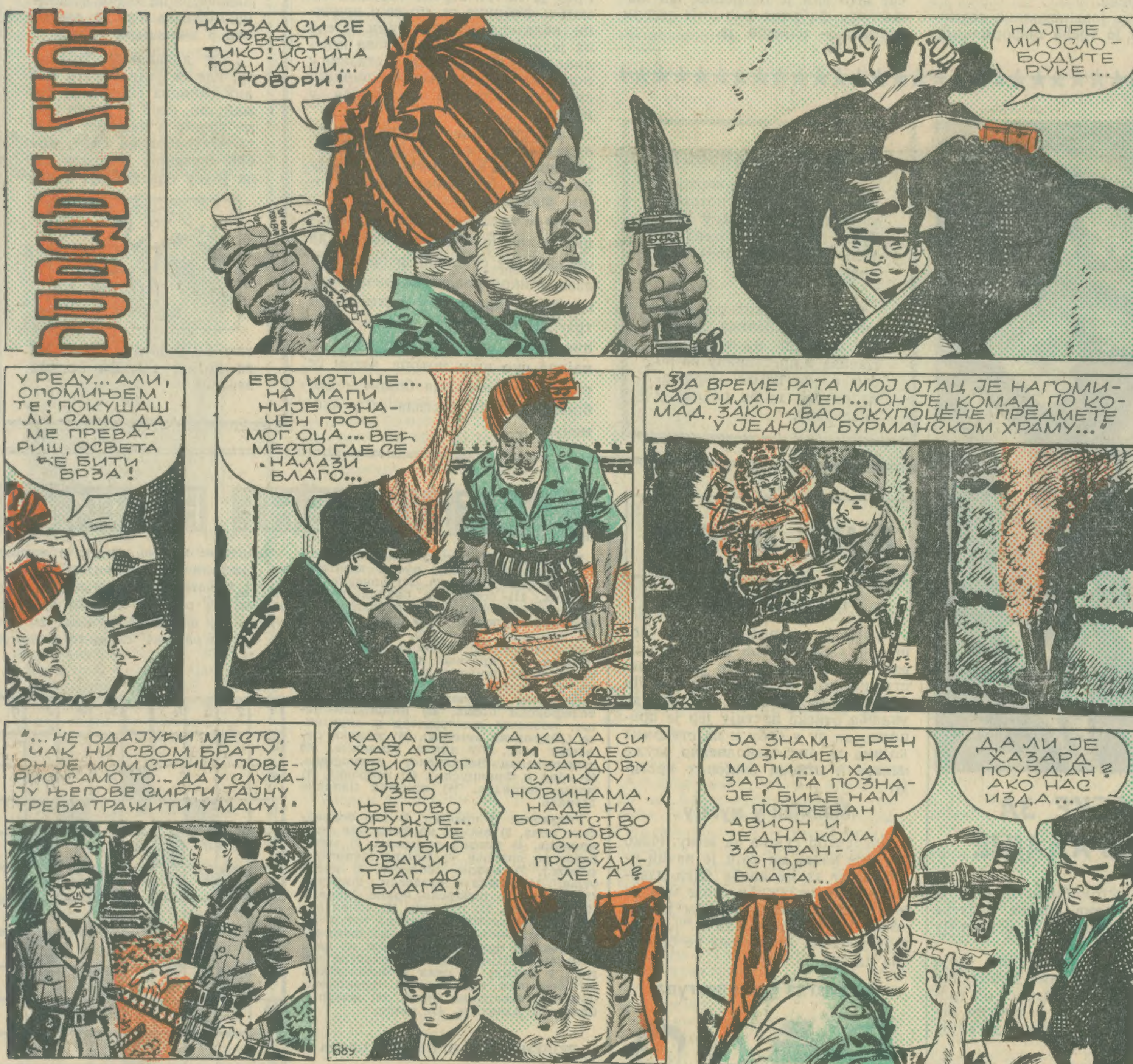
КУДА ЛИ ЈЕ ОТИШАО...

ХЕЈ! МИКИ!

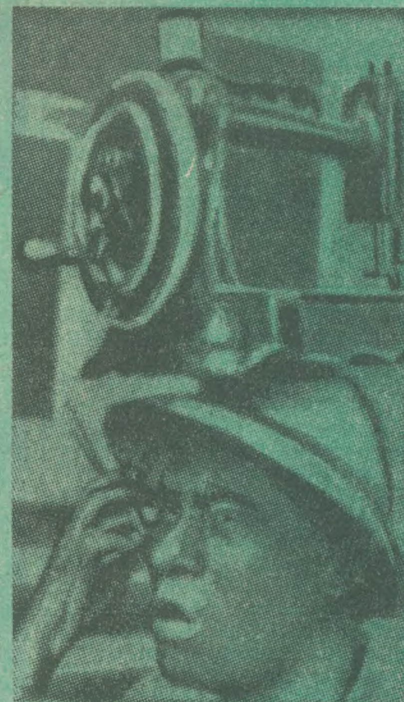
МИСЛИО САМ ДА СИ НА ОДМОРУ!

И ЈЕСАМ! ПРОВОДИМ ГА НА ЗАЛЕЂЕНОМ...

...СУСЕДОВОМ БАЗЕНУ!

Цела радионица на глави

На Бахамским острвима становници су навикли да тешке терете носе на глави. Ова острвљанка, кројачица по занимању, има увек свој тешки „инструмент" са собом. Истовремено, она је тиме на најједноставнији начин решила питање рекламе и фирме коју, да је по обичају исписана на вратима куће, њене неписмене муштерије не би умеле ни да прочитају. Овако, свака жена којој треба нешто сашити зачас нађе кројачицу.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-112-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.